

Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Grundlärare med inriktning mot arbete i fritidshem
VT 2018

Lärare i fritidshem som drömförverkligare

En intervjustudie baserad på hur lärare i
fritidshem upplever fysisk tillgänglighet

Erika Leo och Jasmine Korodi

Fakulteten för Lärarutbildning

Författare

Erika Leo, Jasmine Korodi

Titel

Lärare i fritidshem som drömförverkligare

En intervjustudie baserad på hur lärare i fritidshem upplever fysisk tillgänglighet

Handledare

Adam Droppe

Examinator

Tina Kullenberg

Sammanfattning

Studien har valts att göras utifrån en fenomenologisk ansats. Undersökningen bygger på fritidspedagogers uppfattningar om fysisk tillgänglighet på fritidshemmet, med fokus på pedagogens arbets- och förhållningssätt, material, anpassning och inkluderande lärmiljöer. En kvalitativ studie, med intervjuer har gjorts med fem fritidspedagoger. Fokus har i intervjuerna varit att ta reda på deras upplevelser av fenomenet. Resultatet av studien visade flera faktorer som påverkade den fysiska tillgängligheten. En av faktorerna var att fritidslärarna som medverkade upplevde att barnen idag fick erfara rörelseglädje, dessutom upplever att det finns elever som det är svårare att främja rörelse för. Resultatet visade även att fritidspedagogerna upplevde ökad rekreation för vissa elever. Samtidigt visade resultatet att fritidsläraren har en stor påverkan på eleverna om de väljer att vara fysiskt aktiva eller inte, då läraren som förebild påverkar främjandet, eller hämmandet. Likaså finner vi pedagogers upplevelse av brist från ledningen, i form av stöd och förståelse. Fritidslärarna upplevde att barngruppen har stor betydelse för verksamhetens utformning, samt att delar av skolans lärmiljöer inte är lämpade för dagens pedagogik.

Ämnesord

Fritidspedagogik, Fysisk aktivitet, Rörelse, Anpassning, Inkludering, Lärmiljöer, Fysisk tillgänglighet

Innehållsförteckning

Förord	7
1. Inledning	8
1.1. Bakgrund	9
1.1.1. Fritidshemmet och fritidspedagogen då	9
1.1.2. Fritidshemmet och fritidspedagogen nu	10
1.1.3. Behov av mer forskning kring fritidshemmet	11
1.2. Studiens upplägg	12
1.3. Avgränsningar	12
1.4. Syfte och frågeställning	12
2. Litteratur och forskningsgenomgång	13
2.1. Fysisk aktivitet och rörelse ger god utveckling	13
2.2. Lärmiljön som ett didaktiskt redskap	14
2.3. Pedagogiska arbetsätt för att skapa goda varierande rörelsemiljöer	16
2.4. Anpassning och inkludering	17
2.5. Fritidspedagogens betydelse för att skapa tillgängliga fysiska lärandemiljöer	18
3. Metod	20
3.1. Med fenomenologin och livsvärlden som undersökningsmetod	20
3.2. Metodval	22
3.2.1. Kvalitativ metod	22
3.2.2. Intervjufrågor	23
3.2.3. Tvåpartsintervju	24
3.2.4. Insamlingsdata	24
3.3. Urval och deltagare	25
3.4. Etik	26
3.5. Genomförande	27

3.6. Analysprocess.....	27
4. Resultat	28
4.1. Fysisk lärandemiljö, material och aktiviteter	30
4.2. Pedagogens förhållnings- och arbetssätt på anpassning och inkludering.....	32
4.3. Läroplanen kontra den praktiska verkligheten	40
4.4. Den önskvärda idealbilden	41
5. Analys.....	42
5.1. Fysisk lärandemiljö, material och aktiviteter	43
5.1.1. Lär- och närmiljö skiljer sig	43
5.1.2. Skolans utomhusmiljö en bristande vara.....	43
5.1.3. Tillgängliga material ”tack”!.....	44
5.1.4. Inomhusmiljöns förutsättningar spelar roll	44
5.1.5. Variering av planerade aktiviteter på verksamheterna	44
5.1.6. Får inte glömma rekreationen!	45
5.2. Pedagogens förhållnings- och arbetssätt på anpassning och inkludering.....	46
5.2.1. Relationen och pedagogen har betydelse för inkludering och anpassning.....	46
5.2.2. Utmaningen är de omotiverade eleverna.....	46
5.2.3. Lärmiljön som en betydande roll för inkludering	46
5.2.4. Upplevd personal- och kompetensbrist	47
5.2.5. Läraren/Pedagogen som förebild påverkar.....	48
5.3. Läroplanen kontra den praktiska verkligheten	49
5.3.1. Tolkningen avgör	49
5.4. Den önskvärda idealbilden	49
5.4.1. Bristande pedagogisk skolgård.....	49
5.5. Sammanfattning av analys.....	50
6. Diskussion	50
6.1. Metoddiskussion.....	51

6.2. Resultatdiskussion	53
6.3. Förslag till fortsatt forskning	58
Referenser.....	59
Bilagor.....	63
Bilaga 1	63
Bilaga 2	64

Förord

Vi fick idén till denna studie efter att vi fått möjlighet att vara på verksamhetsförlagda utbildningar, så kallat praktik. Då synliggjordes det för oss att det finns elever idag som inte inkluderas i fysiska aktiviteter på grund av specifika behov. Elever kan på så vis gå miste om sin chans till välbefinnande genom fysisk aktivitet och rörelse.

Vi är själva väldigt intresserade av fysisk aktivitet och dess påverkan. Men likaså hur man kan använda fysisk aktivitet som ett pedagogiskt redskap för vår yrkesroll. Vi är även mycket fascinerade av hur den fysiska miljön påverkar lärandesituationer. Av hur ett objekt som exempelvis en boll kan ge olika upplevelser och förutsättningar till fysisk aktivitet. Det beror helt och hållet på hur det här objektet används och vilka bakomliggande upplevelser man har av objektet. Är man exempelvis bollrädd kan det vara svårt att få med den eleven i en sådan aktivitet. Då menar vi att man behöver hitta andra lösningar till hur man som pedagog kan använda sig av olika redskap för fysisk aktivitet och inte bara en boll. Det finns så mycket mer än bara en boll till att främja fysisk aktivitet, så som musik till rörelse.

Arbetet kan jämföras med en berg-och-dalbana, när det går upp och allt verkar bra och sedan när nedförsbacken kommer och man känner sig spyfärdig. Men till slut planar det ut och man vill göra det igen! Sen har det dessutom behövts lite sockervadd på vägen, som motivation till orken att springa runder på nöjesfältet! Lite konkret, så har vi haft svårigheter att förstå vad en vetenskapsteori är och dess betydelse i arbetet, men tillslut fick vi kläm på det. Det har bidragit med stora diskussioner och frågetecken, men nu har vi lärt oss den läxan, och lär inte glömma den.

Slutligen vill vi också tacka alla som medverkat i vår undersökning, och hjälpt oss på vägen. Det är en stor uppskattning från oss. Vi vill tacka oss själv att vi orkat och stått ut med varandra, i kampen om överlevnad! Tack för oss, och vi önskar att denna studie är användbar för många pedagoger som upplever detta gränsland dagligen. Likaså hoppas vi att undersökningen kan leda till fler intressanta möjligheter till utvecklande diskussioner.

1. Inledning

Många elever i fritidsverksamheten kräver specifika behov men likaså ska de erbjudas fysisk aktivitet av fritidspedagogerna, då fysisk aktivitet och rörelse är hälsofrämjande på flera plan än bara mot fettminskning, motorisk förbättring och fysisk styrka. Blomqvist och Rehn (2015) menar att fysisk aktivitet och rörelse bidrar till bättre självkänsla, intellekt, minne, stresshantering, psykisk styrka och välbefinnande, som bidrar till en förbättrad skolprestation. Det är dessutom bevisat att fysisk aktivitet kan minska depression, såsom aggression och nedstämdhet, menar Blomqvist och Rehn (2015).

Fysisk aktivitet och rörelse bidrar alltså till en god utveckling hos eleverna. Fritidspedagogerna bär på ett uppdrag utifrån styrdokumentet som bygger på att alla elever ska inkluderas, erbjudas varierande fysisk aktivitet, eller ge tillfällen för någon form av rörelse på fritidshemmet. Specifika behov menas med de elever som kräver extra stöd utöver den gängse pedagogiken. Ett exempel på ett sådant behov som kan behövas anpassas i verksamheten kan exempelvis vara barn med koncentrationssvårighet, eller elever som känner sig psykiskt instängda och inte vågar ta för sig. Barn med någon form av funktionsnedsättning eller bär på alternativt en störning, kan likaså vara ett behov som finns i verksamheten. Då är det upp till fritidsläraren att förverkliga sitt uppdrag.

I skollagens kapitel 14 fritidshemmet, under 6 § ska elever erbjudas undervisning i fritidshemmet oavsett psykiska, fysiska eller av andra skäl behöver extra stöd på grund av speciella behov (Skollagen SFS 2010:800). Likaså nämns det i *Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011* (Skolverket, 2017) under fritidshemmets kapitel att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla en allsidig rörelseförmåga genom att få delta i fysiska aktiviteter, idrotter och vistelse i olika lärmiljöer. Samt om balansen mellan fysisk aktivitet och vila, rekreation. Undervisningen ska ge eleverna möjlighet att uppleva rörelseglädje och därigenom utveckla ett intresse för att vara fysiskt aktiva. Vidare ska undervisningen bidra till en förståelse för hur fysisk aktivitet och utevistelse kan påverka hälsa och välbefinnande.

Utvecklingen hos eleven ska inte endast bygga på den fysiska utvecklingen, utan även den kognitiva. Om inte möjligheterna ges från fritidspedagogerna sker det ingen förutsättning för utveckling hos eleverna. I de Allmänna råden för fritidshemmet (Skolverket, 2014) står det att personalen ska utgå från uppdraget i skollagen och läroplanen, utifrån elevernas behov och intressen när de planerar aktiviteter. Genom att arbeta på ett sådant sätt finns förutsättningar att bedriva en verksamhet som bygger på ett systematiskt kvalitetsarbete. I de Allmänna råden för fritidshemmet (Skolverket, 2014) trycks det även på att det är viktigt att rektorn ser till att personalen i fritidshemmet får en kompetensutveckling som utgår från just fritidshemmets uppdrag och behov. Personalen i fritidshemmet behöver även få möjlighet att utveckla sina kunskaper om och reflektera över det som är specifikt för fritidshemmet, i det här fallet för fysiska aktivitet. Verksamheten kräver att kompetensutbildning finns hos fritidspersonalen då tillgängligheten ska erbjudas om så behoven hos eleverna finns (Skolverket, 2014). Rektorn ansvarar för skolans arbetsmiljö, och att eleverna får god kvalitet av lärarstöd, lärverktyg och läromedel. Likaså ska rektorn ansvara för att undervisningen ska utformas stimulerande och anpassad (Skolverket 2017).

Fritidspedagogen är den som hamnar i gränslandet mellan att leva upp till styrdokumentens krav för fysisk aktivitet och den praktiska verkligheten. Falkner och Ludvigsson (2016). Fritidspedagogen får alltså utgå från det material som finns på fritidshemmet och på skolgården, förhålla sig till barngruppen och följa styrdokumentet. Hur kan en fritidspedagog förhålla sig till sitt uppdrag om dess arbetsmiljö inte lever upp till kraven? Studien blir på så vis viktig för att ta reda på fritidspedagogernas uppfattningar kring den praktiska verkligheten i förhållande till styrdokumentet. Det är också intressant på vilket sätt fritidsläraren uppfattar sig arbeta i det gränsland som bildas, med att göra fysisk aktivitet tillgängligt på fritidshemmet utifrån hur den praktiska verkligheten ser ut på verksamheten.

1.1. Bakgrund

1.1.1. Fritidshemmet och fritidspedagogen då

På sent 1800-tal framkom arbetsstugorna, det som idag heter fritidshem. Ursprungligen användes arbetsstugorna till att hålla borta barnen från gatorna genom att lära barnen enkla hantverk, samt fostra dem till disciplinerade medborgare. Arbetsstugorna har under tiden sköts av privata sällskap eller ideella föreningar. Under 1930-talet förändrades det centrala

bestämmelserna och stugornas uppgift blev att ägna sig åt läxhjälp och skapa rekreation för barnen. När socialdemokraterna kom till makten under denna tid fick stugorna bidrag av staten, och arbetsstugorna fick nu heta eftermiddagshem (Falkner och Ludvigsson 2016).

Falkner och Ludvigsson (2016) menar att den stora förändringen för fritidshemmen var under den industriella utvecklingen på 1960-talet där kvinnorna fick komma ut på arbetsmarknaden. Det innebar större omsorg på eftermiddagarna, eftersom båda av barnens föräldrar arbetade. Nu fick rekreationen och den fria tiden, såsom lek och aktiviteter större utrymme i verksamheten och man ändrade namnet från eftermiddagshem till fritidshem (Falkner och Ludvigsson 2016). Fritidshemmen fick större betydelse och man ansåg under denna tid att personalen på fritidshemmen bör vara utbildade. Därav kom 1964 den första utbildningen för fritidspedagoger. Bara några år senare blev fritidspedagogutbildningen en högskoleutbildning. Man började också se möjligheterna med att samverka skolan och fritids emellan. På 1990-talet växte fritidshemmen allt större, med större barngrupper och fler antal fritidshem (Falkner och Ludvigsson 2016).

År 2001 förändrade man lärarutbildningen ytterligare, genom att fritidspedagogexamen försvann, och alla lärarutbildningar fick själva bestämma vad beteckningen skulle heta för de utbildade. Därav skedde det stor skiftning av både innehållet för utbildningen och vilken beteckning en utbildad person i fritidshemmet skulle erhålla. År 2011 fick utbildningen för fritidspedagoger i stort sätt sin hållbara beteckning och innehåll. Utbildningen omfattar 180 högskolepoäng, varav 60 poäng innehåller en utbildningsvetenskaplig kärna med inriktning på ämnesområden som sociala relationer, allmändidaktik, ledarskap, konflikthantering, samt lärande och utveckling. 60 poäng innehåller fritidspedagogiskt område, i de 60 poängen ingår ett examensarbete på 15 högskolepoäng. 30 poäng är verksamhetsförlagd utbildning och de resterande 30 högskolepoängen får man välja ett estetiskt ämne att bli behörig i och få undervisa inom (Falkner och Ludvigsson 2016).

1.1.2. Fritidshemmet och fritidspedagogen nu

Idag finns flera syften med fritidshemmet, nu anses inte verksamheten som endast barnpassning. Utan nu framförs en komplettering av elevens utbildning på fritidshemmen, utifrån den obligatoriska skolan och förskoleklassen. Syfte att även erbjuda en meningsfull fritid men också rekreation. Syftet är även att bygga på samspel- och mötesbroar som uttrycker

sig på fritidshemmet. Fritidspedagogen har även en större roll än tidigare, och kopplas mer in under skoltiden och möter både eleverna, föräldrarna och lärarna mer, som ger större möjligheter för samverkan (Falkner och Ludvigsson 2016).

Idag har även fritidshemmet ett eget kapitel i läroplanen med riktlinjer för undervisning på fritidshemmet, kapitel fyra: Fritidshemmet. Innan dess fick lärarna i fritidshem endast rikta sig mot kapitel ett och två i läroplanen som är helhetsperspektiv på utbildningen, samt styrdokument som riktade sig mot fritidshemmet, såsom Allmänna råd för fritidshem. Beteckningen för yrkesrollen har ändrats till lärare i fritidshem idag, istället för tidigare fritidspedagog. Begreppet används fortfarande med samma innebörd. Därav kommer denna studie att förhålla sig till båda begreppen, fritidspedagog och fritidslärare, eventuellt lärare i fritidshem.

1.1.3. Behov av mer forskning kring fritidshemmet

Forskningsfältet för fritidshemmet och dess pedagogik är svagt i förhållande till forskning för den obligatoriska skolan eller förskolan. Sannolikt beror det på att både yrket i sig och verksamhetens ramar är så pass "fräscht" och nytt. Endast några enstaka lärare inom utbildningen för fritidshem har genomgått en forskarutbildning och forskat i området för fritidshem, och dess fritidspedagogik. Men även att länder runt omkring inte bär på liknande organisationssystem, som är jämförbara med. Därav blir det svårt för svenska forskare att kunna hitta stöd för pågående forskning inom fritidshemspedagogik (Falkner och Ludvigsson 2016). Därav finner läsaren i studien andra källor som riktar sig mot exempelvis läraren under den obligatoriska skoltiden, men med infallsvinkel mot fritidsläraren som yrkesutövare. Falkner och Ludvigsson (2016) skriver att på senare tid har några betydelsefulla avhandlingar trätt fram, men är inget som borde vara i den utsträckning som önskas. Kommunerna och landstingen har framfört en talan om betydelsen av mer forskning kring fritidshemmet och pedagogiken, eftersom en helhetsbild av hela elevens utbildningssituation ska verkas.

1.2. Studiens upplägg

I studien kommer ni att få ta del av relevant litteratur och forskning som behandlar fritidspedagogers förhållningssätt, arbetssätt, lärmiljöer mot gynnande för fysisk aktivitet. Likaså behovsanpassning och inkludering kopplat till fysisk aktivitet och rörelse, och vad det ger för eleverna. Det kommer ske intervjuer av fritidspedagoger i undersökningen och därigenom skapa en bild av hur och vad fritidspedagogerna gör för att få fritidsmiljön tillgänglig för fysisk aktivitet och rörelse åt varje elev utifrån deras uppdrag och praktisk verklighet. Samt vad de har för tankar bakom fysisk tillgänglighet. Studien kommer att grunda sin vetenskapsteori i den fenomenologiska traditionen.

1.3. Avgränsningar

Undersökningen kommer inte innehålla information om fritidspedagogernas undervisningstid under förmiddagen, den obligatoriska skoltiden. Informationen som söks ska endast vila på lärare som undervisar i fritidshemsverksamheten. Likaså ska inte informanternas utbildningsnivå, kön eller ålder övervägas i studien.

1.4. Syfte och frågeställning

Syftet med undersökningen är att ta reda på hur lärarna i fritidshemmet upplever sig arbeta med att anpassa och göra fysiska aktiviteter tillgängliga utefter barngruppens behov i fritidsverksamheten. Samt vad fritidspedagogerna anser om den fysiska tillgängligheten i deras verksamhet just nu, och hur de önskar att de skall vara. Med utgångspunkt att få reda på vilka material, miljöer, metoder och aktiviteter som fritidspedagogerna anser sig erbjuda på fritidshemmet och varför det kontra inte erbjuds.

Utifrån det syftet som undersökningen har, har följande frågeställning tagits fram: Hur upplever fritidspedagogen att de arbetar för att skapa en tillgänglig lärandemiljö som främjar fysisk aktivitet och rörelse för alla elever?

2. Litteratur och forskningsgenomgång

Här presenteras relevant litteratur och forskning om lärmiljöns påverkan utifrån ett rörelseperspektiv. Med följd av forskning och innehåll som behandlar fritidspedagogers förhållningssätt till fysisk aktivitet och olika arbetssätt. Likaså behandlar innehållet begreppet anpassning och inkludering kopplat till rörelse. En presentation om fysisk aktivitet och dess påverkan kommer också lyftas fram.

2.1. Fysisk aktivitet och rörelse ger god utveckling

Enligt Sollerhed (2017) har fysisk aktivitet och rörelse i grund och botten varit en begränsad tillgång långt tillbaka i tiden, då man som människa var tvungen att anpassa sin rörelse utifrån den energi (föda) den har intagit. Inga onödiga ansträngningar fick göras då det gällde på liv eller död. Idag är den begränsningen inget som människan i stor utsträckning tänker på i dagens samhälle, menar Sollerhed. Nu handlar det mer om konsumtionen av dålig och bra mat som spelar roll, och vad man gör av den energin. Problemet idag är att vi behöver göra oss av med den energin, den så kallade extra födan som vi idag får i oss, och då krävs mer fysisk rörelse för att stabilisera kroppen. (Sollerhed 2017). Av fysisk aktivitet kan Ericsson (2003) försäkra sig om att det ger goda effekter på elevernas koncentrationsförmåga, samt att de presterar bättre i teoretiska ämnen, men likaså förbättras deras motoriska förmågor utav fysisk aktivitet enligt forskningen. Speciellt ser man på de eleverna med bristande förmågor, att de förbättrar sig avsevärt i Ericssons (2003) studie. I hans avhandling benämns också att elevernas rumsuppfattning, taluppfattning och tankefärdigheter förbättras av fysisk aktivitet och rörelse.

Jagtøien, Hansen och Annerstedt (2002) beskriver att barn behöver vara fysiskt aktiva då de behöver få utlopp av sin energi, men också för att träna kroppen så den blir fysiskt starkare, även stärka sina sinnen, och för att skapa goda fysiska livserfarenheter. I skolan och på fritidshemmet krävs det att lärare och pedagoger har kompetens och kunskap om fysisk utveckling och hur de ska anpassa lärandemiljön, undervisningen och aktiviteterna utefter elevernas behov. Annars hotar man elevernas både kognitiva-, fysiska, och sociala utveckling. Mikaelsson (2012) påstår i sin avhandling att den goda hälsan avgörs av människans beteende och vanor, att ett större stillasittande beteende i unga år kommer påverka individen mot en sämre hälsa i framtida år. Samt att många elever idag inte lever upp till de fysiska rekommendationerna. Mikaelsson ser det som ett problem för de ungas hälsa. Hon menar även att det finns viktiga infallsvinklar som stärker till goda och välbefinnande beteendevanor för de

ungas hälsa. Dessa påstår hon vara: sociala sammanhang, elevernas vårdnadshavare, närstående, såsom kamrater, men också den miljö som eleverna befinner sig i, såsom fritidshemmet och dess personal (Mikaelsson 2012). Därav bör läraren i fritidshem förhålla sig till att främja mot goda fysiska beteendevanor, genom att kort och gått skapa en god social och trygg känsla på fritidshemmet, där eleverna kan känna inkludering och stärka sin självbild. Däremot talar Wilhsson (2017) för inte lika provocerande fysisk aktivitetsmiljö. I hans avhandling som syftar till skolan som en hälsofrämjande arena, poängteras vikten av att skapa en balans mellan aktivitet och vila. Så att inte aktiviteten övergår till en negativ livsstil, menar Wilhsson (2017).

Isberg (2009) kan bekräfta utifrån sitt resultat att likaså i sin avhandling har personalen en stor påverkan på elevernas inställning till fysisk aktivitet och rörelse. Hon menar då att personalen agerar genom att ge feedback och bekräftelse till eleverna hela tiden i verksamheten, som påverkar motivationen för eleverna att utföra fysisk aktivitet eller inte. Det kan leda till att eleverna inte väljer att fortsätta med fysisk aktivitet när de inte känner någon inre motivation eller tillfredsställelse av det, menar Isberg (2009). Därav behöver fritidspedagogen vara på sin vakt så att inte eleverna apor in ett negativt beteende, det kräver stor uppsikt över sig själv av att vara medveten om sina handlingar, något som kan bli problematiskt för fritidspedagogen.

2.2. Lär miljön som ett didaktiskt redskap

Suzanne Lundvall är docent i pedagogik, hon inriktar sin forskning bland annat på fysisk aktivitet, friluftsliv, idrottsdidaktik och idrottspedagogik. Lundvall (2008) talar om hur stor påverkan rummets utformning har på människan och lärandet. Att forskningen idag inte bara förhåller sig mot det pedagogiska skeendet att lärande sker mellan lärare och elev, eller elever emellan, utan lärandet sker likaså mellan rum och plats. Det är ett nytt tänk kring miljöpsykologi och miljöestetik som Björklid i sin rapport behandlar. Björklid (2005) menar att miljöpsykologi och miljöestetik är ett forskningsfält som omfattar många områden, såsom arkitektur, pedagogik, sociologi, med mera, där stor vikt läggs på den fysiska miljöns inverkan på bland annat utveckling- och lärandeprocesser. Forskningen inom fältet ökar nu med tiden något avsevärt, och blir mer och mer intressant för utveckling och lärande, menar forskarna. Däremot har tankesättet redan funnits sedan 60- och 70-talet, då man ifrågasatte den originella pedagogiken, eftersom att man inte ansåg att den vägde in ett perspektiv på den fysiska miljöns

inverkan på pedagogiken. Därav har det tagit lång tid innan betydelsen av den fysisk miljö kom på kartan för pedagogiken (Björklid 2005).

Björklid (2005) menar att miljöpsykologi och miljöestetik också handlar om sammanhang och välbefinnande, alltså både fysisk och social känsla. Att ett samspel och dynamik kan framgå mellan elev och miljö. Där eleverna genom att endast finnas i en miljö skapar erfarenheter och kunskap om och av den, miljön kan också forma en individ till den, den är, eller blir. En miljö kan upplevas gynnade, men likaså kan den begränsa en individ, och att människor som vistas i en lika miljö kan uppleva den helt annorlunda. Rummen ska också beskriva enkelt vilka förväntningar man har, så att eleverna enkelt kan organisera sig i rummen (Björklid 2005).

Lundvall (2008) påpekar att miljöns atmosfär som ljud, lukt, bilder och material inverkar på elevernas sinnesintryck, som i sin tur påverkar hur eleverna betraktar miljöns karaktär. Som att förstå vad ett rum används till. Att rummet kan betraktas som en stillasittande miljö eller en miljö för rörelse och fysisk aktivitet, helt beroende på hur miljön uppfattas av eleven (Lundvall, 2008). Däremot ska man tänka på att miljön också symboliserar normer, möten, relationsskapande, handling, men också stämning, menar Björklid (2005). Björklid beskriver även att elever skapar erfarenheter utav sin miljö, då är det viktigt att tänka på vilket budskap som ges i den, så att erfarenheten uppfyller målet med miljön. Den fysiska miljön bär på många budskap, exempelvis om den är inbjudande eller inte, menar Björklid. Därav är utformning av stor betydelse för vad budskapet är i ett visst rum, vad bjuder den in till, både rumsligt, materialmässigt och inredningsmässigt, menar Björklid. Utifrån ett pedagogiskt perspektiv kan man se två skillnader på lärandemiljöer i skolan, det är inomhus och utomhusmiljön. Skillnaderna enligt forskarna och lärarna är att inomhusmiljön koncentrerar sig mer åt begränsningar, medan utomhusmiljön erbjuder mer lek, lärande och utveckling (Björklid 2005).

Lärmiljön för fysisk aktivitet och rörelse har utformats efter hur samhället har sett ut. På 1900-talet var gymnastik och redskapsträning det man trodde var det bästa sättet att vara fysisk aktiv på, då utformade man skollokalerna för det. Med följd av bollidrott, då designade man både inomhus- och utomhusmiljö till att främja bollidrott, så som basket, fotboll och handboll. Man monterade upp basketkorgar och fotbollsmål både i skolans idrottshallar och på skolgården, de miljöer där fritids eleverna vistas på idag. (Lundvall 2008).

I boken *Goda lärmiljöer för barn* (2012) menar författarna Kragh-Müller, Ørsted Andersen och Veje Hvitved att lärmiljön skall vara intresseväckande och varierande för att eleverna ska bli motiverade. Den fasta miljön har stor betydelse på hur den främjar till rörelse. Författarna hävdar att miljöns utformning exempelvis rummen inomhus skapar många inspirerande sinnesintryck för barnen, det nämner också Lundvall (2008) och Björklid (2005) ovan. Inför kommande del bör vi tänka tillbaka på det som Lundvall beskriver i ovanstående stycke om den historiska synen på fysisk aktivitet.

Björklid (2005, s.10) skriver att: ”Den fysiska miljön anses sända tydliga budskap som talar om huruvida man är välkommen eller inte i en miljö.” Björklid anser att forskningen behöver utvecklas mer inom miljöpsykologi, och att man finner en brist i verksamheternas gammalmodiga karaktärer. Forskarna menar att dagens lärandemiljöer inte lever upp till de krav som ställs av läroplanen. Likaså behöver vi mer inspirerande och utvecklande miljöer, där rummen bör ha karaktär skapat utifrån varierande verkstäder, så som exempelvis en pysselverkstad (Björklid 2005).

Placering av material och fysiska ting påverkar miljön på fritidshemmet mer än vad man tror, det utgör var och hur eleverna aktiveras på olika fysiska nivåer, och med vad. Att placera olika material tillgängligt ger olika rörelseaktiviteter, som att en fysisk fotboll ger rörelse i form av springa, motoriska färdigheter och mycket mer, menar Kragh-Müller, Ørsted Andersen och Veje Hvitved. Medan ett stort rum med öppna ytor ger större grovmotoriska rörelsemöjligheter för eleverna. Det måste finnas olika miljöer på fritidshemmets där eleverna kan aktivera sig på olika sätt som tillfredsställer deras behov (Kragh-Müller, Ørsted Andersen och Veje Hvitved 2012). Enligt Ankerstjerne (2015) ska den pedagogiska miljön med andra ord säkra utvecklingsfrämjande rum och platser för alla eleverna på fritidshemmet.

2.3. Pedagogiska arbetssätt för att skapa goda varierande rörelsemiljöer

Falkner och Ludvigsson (2012) konstaterade i sin rapport att lärarna i fritidshemmet håller god kvalitet mot att de kompetensutvecklas. Eftersom att de som arbetar i fritidshemmet ska ha kunskap om deras pedagogiska uppdrag, samt att reflektera dess behov och utvecklingsområde. Genom att rektorn ger läraren i fritidshem en kompetensutveckling ger de möjlighet

att hitta nya arbetssätt till att främja elevernas utveckling. Leken har till exempel varit ett sådant genuint sätt att få in kunskap, glädje och rörelse på. Att skapa en god lärmiljö på fritidshemmet är att använda sig av olika arbetssätt, ett av många arbetssätt är den så kallade äventyrspedagogiken. Jensen (2015) beskriver äventyrspedagogikens innehåll som en rad av olika begrepp och inslag. Ett av arbetssätten är berättelser om specifika äventyr, som man sedan utmanas med olika fysiska hinder och passerar kluriga problem som både kan vara kognitivt och fysiskt utmanande. Äventyrspedagogiken grundar i att sammanhanget skall vara motiverande, spännande och utmanande. Det är ett sätt att få eleverna aktiva i oftast en utomhusmiljö, där ett äventyr grundar sig i en fysisk resa, genom exempelvis en "förtrollad skog". Där berättelsen är uppbyggd på exempelvis troll eller älvor som kanske tappat bort en vän, då det kräver detektivkunskap för att lösa de ledtrådar som tar sig till den borttappade vännen. Det är ett redskap till att fånga ett lärande i en annan kontext, men även fånga elever utifrån deras intressen. Det är bara kreativiteten som stoppar. Äventyret kan utspela sig lika så inomhus, som i en idrottshall. Däremot blir upplevelserna mer verkliga, när det bildas ett sammanhang när alla sinnena aktiveras i en autentisk miljö, menar Jensen (2015).

Ett annat pedagogiskt arbetssätt som läraren i fritidshem kan använda sig av är utomhuspedagogik, där fokus ligger på lärande i autentiska miljöer (Svedäng 2015). Då man vid ett undervisningstillfälle hellre åker till en djurpark för att få finna fakta om djuren, istället för att läsa i faktaböcker. Lärandet sker på ett mer naturligt sätt, att man upplever kunskapen, istället för att läsa sig till den. Enligt Svedäng (2015) har forskningen visat på att elever som vistas mer i skogsmiljö, med träd och liknande har en större uppmärksamhetsnivå, än elever som vistas på mer natur fattiga områden. Utomhuspedagogiken kan man säga använder sig av naturen som en kraftkälla till kunskap, där lek och utmaningar kan träda fram ur ett nytt perspektiv (Ibid).

2.4. Anpassning och inkludering

I boken *Specialpedagogik och funktionshinder: att möta barn och unga med funktionsnedsättningar i en utvecklande lärmiljö* av Inga-Lill Jakobsson och Inger Nilsson (2011), skriver författarna att elevernas inflytande och inkludering hör ihop med mötet mellan människor. Exempelvis mellan lärare och elev. Om kommunikationen mellan de båda individerna utgörs under ett pedagogiskt arbetssätt blir eleverna automatiskt delaktiga i sin egen

skolsituation och utveckling. De blir inkluderade och har möjligheten att anpassa sin skolsituation både fysiskt och psykiskt.

Jakobsson och Nilsson (2011) skriver även att den fysiska miljön, undervisningen, utvecklingen och möjligheten att inkluderas och anpassas spelar roll för den enskilda eleven. Schürer (2006) påpekar i sin avhandling att elevernas inverkan på miljön har stor betydelse för om den kommer användas. Det gäller för personalen i på fritidshemmet att använda sig av elevernas åsikter och intressen kring skapandet av verksamheten, då det är de som skall vistas i den, menar Schürer. Magnus Erlandsson (2015) beskriver i ett avsnitt i en rapport om inkludering och anpassning i lärmiljöer, där eleverna inte ska anpassas till miljön, utan tvärtom, med extra fokus på elever i behov av särskilt stöd. Verksamheten och personalen ska möta alla elever oavsett behov för att få ett lärande där delaktigheten får lika uppmärksamhet, menar Erlandsson (2015). Därav bör man som fritidspedagog ta hänsyn till elevernas behov och forma ramarna till en god och utvecklande miljö som författarna i det här avsnittet beskriver. Går det att ta hänsyn till alla elever när fler barn kräver olika behov samtidigt?

2.5. Fritidspedagogens betydelse för att skapa tillgängliga fysiska lärandemiljöer

Svedäng (2015) nämner att det har konstaterats att lärandets kontext inte är neutral, och det är uppenbart att miljön vi lär i spelar roll. Det innebär att pedagogens val av plats är en viktig komponent i den pedagogiska planeringen, och att det är fritidspedagogens uppgift att se till att alla elever, oavsett behov, ska få möjlighet att leka och utvecklas i stimulerande och inbjudande miljöer i fritidshemmet. Kragh-Müller, Ørsted Andersen och Veje Hvitved (2012) menar att pedagogerna måste kunna se och planera aktiviteter utefter elevernas utvecklingsmöjligheter till fysisk aktivitet. Det är inte barnen som ska infinna sig i pedagogernas förväntningar (Kragh-Müller, Ørsted Andersen och Veje Hvitved 2012). Fritidspedagogen är den som bjuder in till rörelse i sin dagliga planering. En fritidsverksamhet bör planera in förutsättningar för rörelse. Det är fritidspedagogens arbete att skapa möjligheterna för eleverna med hjälp av materialet som finns tillgängligt.

Ericsson (2003) påpekar i sin avhandling om de pedagogiska implikationer som måste framhållas i verksamheten, såsom att personalen ska ha kompetens för undervisning av rörelse.

Speciellt ska de ha kompetens om specialundervisning för de eleverna med exempelvis bristande motorisk utveckling, menar Ericsson (2003). Likaså ha observationsförmågan till att se elevernas utveckling påverkas av fysisk aktivitet. Eftersom att personalen tidigt ska kunna fånga upp elever med sådana brister, till att gynna deras utveckling så tidigt som möjligt. Då krävs det stöd ovanifrån, rektorn har ett lika viktigt uppdrag att ge den kompetens som personalen behöver för verksamheten. (Ibid).

Det beskriver även Blomqvist och Rehn (2015) i sin artikel angående barn med utvecklingsstörning, att de eleverna med någon form av utvecklingsstörning kräver mer insatser. Den sista implikationen enligt Ericsson (2003) är vikten av rörelseglädjen, som har en stor betydelse för elevens så kallade hälsoförsäkring till att få en god livskvalité. Personalen bör själva få uppleva egna upplevelser av rörelseglädje så att de får förståelse över det, menar Ericsson (2003), och kan på så vis förmedla det på ett genuint sätt.

Aspelin och Persson (2011) påpekar att forskningen uppmärksammar relationen mellan lärare och elev, att det är den viktigaste aspekten inom pedagogiskt förhållningssätt. Om det inte finns en relation mellan lärare och elever blir det automatiskt svårare att planera och genomföra en aktivitet. Det kan också Schürer (2006) bekräfta. I hans avhandling framkommer resultat av att framväxten till en god arbets- och lärmiljö, bör elev och lärare ha god kommunikation till varandra. Schürer nämner att kunskapen kring skolmiljön brister i många fall inom verksamheten. Där det krävs att hela skolan arbetar kring en arbetsmodell för att kartlägga verksamhetens behov för en god och utvecklande miljö (Schürer 2006). Falkner och Ludvigsson (2016) finner även problematik och brister i den organisatoriska delen för verksamheterna, där fritidspedagogen hamnar i det gränsland som skapas av förhållandet mot det svenska utbildningslandskapet och den obligatoriska skolan, såsom grundskolan, förskoleklassen och förskolan. Där läraren i fritidshem ska förhålla sig mot att leva upp till kraven från läroplanen, men även mot verksamheternas förväntningar och varierande uppdrag.

Kragh-Müller, Ørsted Andersen och Veje Hvitved (2012) antyder att man ska som pedagog planera aktiviteter utifrån elevernas nivåer. Likaså känna till sina egna ramar utifrån sin kompetens så att eleverna får en utvecklad undervisning i fritidshemmet. Kragh-Müller, Ørsted Andersen och Veje Hvitved skriver även att läraren eller pedagogen bör identifiera varje elevs lärstil, med det menat vilka metoder, verktyg som behövs användas för att eleverna ska

utvecklas. Då kan den vuxne ta fram mer meningsfulla aktiviteter i den lärmiljö som krävs till en god fysisk aktivitetsmiljö, ifall de lär känna sina elevers styrkor och svagheter (Kragh-Müller, Ørsted Andersen och Veje Hvitved 2012).

3. Metod

I det här kapitlet presenteras undersökningens val av metodstudie, teoretisk ansats, vilka är våra informanter, urvalet, etiska överväganden, analysprocess, och hur intervjuerna har genomförts.

3.1. Med fenomenologin och livsvärlden som undersökningsmetod

Studien kommer att vila på den hermeneutiska vetenskapsteorin med infallsvinkel på den fenomenologiska traditionen. Brinkkjaer och Høyen (2013) menar om den naturvetenskapliga inriktningen tillhör den positivistiska teoribildningen, så förhåller sig den fenomenologiska till den samhälls- och humanvetenskapliga teoribildningen. Brinkkjaer och Høyen menar att den fenomenologiska inriktningen har sin utgångspunkt i det subjektiva, där det subjektiva menas med ett jagperspektiv som bygger på människans egna uppfattningar och erfarenheter kring sin livsvärld. Hermeneutiken har sin utgångspunkt i att tolka meningen och hitta sammanhanget, och fenomenologin har den samme men lägger mer vikt på att beskriva människors tyckande och tänkande, samt emotionellt om olika fenomen, menar Brinkkjaer och Høyen (2013). Fenomenologin grundar sig i att ett fenomen alltid är komplex och kan då aldrig beskrivas som fullständigt. Därav anses forskningsperspektivet i fenomenologi vara att beskriva ett fenomen som bygger på jagets upplevelser om dennes livsvärld (Ibid). Där jaget representerar trovärdighet till forskningen, av att göra verkligheten begriplig (Denscombe 2016).

Att utgå ifrån begreppet livsvärld är inget nytt inom samhällsvetenskaplig forskning. Bengtsson (2010) beskriver livsvärldens förhållande följande:

Livsvärlden är ursprungligen ett filosofiskt begrepp med kunskapsteoretisk och ontologisk innebörd som utanför filosofin har utövat stor dragningskraft på framför allt samhällsvetenskaplig teoribildning och forskning. (Bengtsson 2010, s. 9).

Grundaren för den så kallade moderna fenomenologin är Edmund Husserl. Mot att de finns de fler filosofer som använt sig av termen livsvärld i tidigare skeden, men enligt Bengtsson har ordet livsvärld inte tidigare använts i ett fenomenologiskt perspektiv. Bengtsson menar även att Husserl och andra filosofer inom fenomenologi, såsom Heidegger, Merleau-Ponty och Schütz har också använt liknande beteckningar för att förklara begreppet livsvärld, så som miljövärld, vara i världen eller vardagsvärld. Det finns flera olika vinklar och beskrivningar av fenomenologi beroende på vilken filosof som ser på livsvärlden. Begrepp och teorin utgörs inte av en enhetlighet, utan fenomenologin är varierande, menar Bengtsson. Husserls moderna fenomenologi talar om att undersöka verkligheten som existerar av objektiva fakta. Man kan säga enligt Bengtsson att fenomenologin strävar efter en sorts realism. Där man vänder sig mot tinget (fenomenet), det som visar sig genom subjektet, där subjektet vänder sig mot något annat än sig själv (objektet) i sin livsvärld. Därav uppkomsten av ordet fenomenologi, att man sätter en parentes runt fenomenet. Bengtsson beskriver att enligt Husserl är livsvärlden förreflexiv och förvetenskaplig, där den grundas i reflektion och vetenskap. Den som befinner sig i världen är den självklara, där deras kunskapsaktiviteter blir betydelsefulla (Bengtsson 2010).

Traditionen kan på så vis användas och kopplas till studiens syfte, att ta reda på pedagogernas uppfattningar och erfarenheter kring deras egna verksamhet. Bengtsson (2010, s. 29) beskriver att de grundläggande villkoren för en forskningsmetod om livsvärlden är att se om livsvärlden kan behandlas som ett undersökningsprojekt, att den undersökta livsvärlden inte förblir filosofisk (Bengtsson 2010). Som forskare har vi använt oss av de två riktlinjerna för att hålla oss inom ramen för den fenomenologiska traditionen. Bengtsson (2010) uttrycker sig tydligt att man som forskare även ska ha i åtanke att den konkreta verkligheten som informanterna befinner sig i möter sig själv och andra, att vi som forskare tillika befinner oss i deras livsvärld och på så vis anser det vara en påverkan. I fenomenologin har man inte hittat ett konkret sätt, "det rätta sättet", på hur man som forskare ska undersöka på och vilken metod som skall användas. Det är tvetydigt mellan filosoferna och problematiskt, menar Bengtsson. Däremot är filosoferna eniga om att en kvalitativ undersökningsmetod är att föredra vid en pedagogisk forskning, såsom intervjuer (Bengtsson 2010). Det finns också en baksida av denna tradition där forskare inte håller med fenomenologins styrkor. Eftersom den inte anses ha en tillräcklig positivistisk syn. Man menar även att fenomenologin grundar sig i vardagligheten och uppfattas av många forskare som ett icke vetenskapligt perspektiv. Även fenomenologins metodiska och analytiska del kritiserar för att vara ett representativt sätt att förhålla sig mot (Denscombe 2016).

I följande citat beskrivs på vilket vis fenomenologi som metod kan fånga komplexiteten i det som studeras:

En livsvärldsansats innebär en forskning som är inriktad på att studera världen i sin fulla konkretion som den visar sig för lika konkret existerande människor. För detta krävs differentierande och sensitiva metoder som kan fånga den kvalitativa komplexiteten. (Bengtsson 2010, s .37)

Husserl som var utbildad matematiker kritiserade matematiska undersökningar av livsvärlden, då han poängterade livsvärldens komplexitet. Undersökningen ska falla tillbaka på viktiga termer för livsvärlden såsom egenskaper, dimensioner och regioner, värden, emotioner, socialitet, kognitioner etc. Forskaren skall vara öppen för den verkliga komplexiteten. Vill man utreda ett visst fenomen och ta reda på en människas upplevelser är intervjustudie ett rekommenderat sätt. De språkliga kommunikationerna ger en ingång till subjektens livsvärld, där egna reflektioner, berättelser, problematiseringar m.m. kan träda fram. Bengtsson menar även att metoden anses inom fenomenologin som viktigare än resultatet. Därav bör det empiriska materialet få komma till tals utifrån dess egna ramar av den forskningsfråga som forskaren vill ha svar på (Bengtsson 2010). Sammanfattningsvis kan man beskriva den fenomenologiska metoden som ett sätt för forskaren att förstå världen utifrån informanternas ögon, genom att få beskriva deras upplevelser, förståelser och reflektioner av ett fenomen i deras egen livsvärld (Denscombe 2016). "För att förstå världen måste vi förstå människan. Det är människan som konstituerar verkligheten, inte omvänt." (Denscombe 2016, s. 124).

3.2. Metodval

3.2.1. Kvalitativ metod

För att få svar på det som skall undersökas kommer studien att grunda sig i en kvalitativ intervjustudie. Eftersom undersökningen är att ta reda på hur fritidspedagogerna uppfattar sig göra för att skapa fysisk aktivitet tillgängligt för eleverna på fritidsverksamheten, så är enligt Brinkkjær och Høyen (2013) och Bengtsson (2010) en kvalitativ metod en god metod för studiens syfte, ur ett fenomenologiskt perspektiv.

Studien inriktar sig på fritidslärares uppfattningar kring vilka behov som finns bland barngruppen, hur de tänker kring svårigheter med anpassning, vilka miljöer, aktiviteter, lekar, material som används och varför det används i deras verksamhet. Samt vilket arbetssätt, förhållningssätt som krävs av fritidspedagogerna för att skapa en rörelsefrämjande miljö. En kvalitativ intervjuundersökning ger en djupare förståelse för fenomenet för studien mot vad en kvantitativ undersökning, som en enkätstudie hade gjort. Christoffersen och Johannessen (2015) påstår att en bredare synvinkel fås i en enkätstudie, medan man får en mer detaljerad och fyllig information från informanterna genom öppna intervjufrågor, dialog och direkt återkoppling.

3.2.2. Intervjufrågor

Intervjufrågorna som ställdes till informanterna byggde på studiens syfte och forskningsfråga. Intervjufrågorna ser ni under Bilaga 1. Intervjun var uppbyggd utifrån en semistrukturerad metod, som innebär enligt Christoffersen och Johannessen (2015) att intervjun är delvis strukturerad. Där ledande "fasta" öppna frågor styr riktningen, men där följdfrågorna kan ändras utifrån informanternas svar och tankar. Det innebär att de som intervjuar inte har lika stor påverkan på informanternas svar. Att ha några fasta frågor ger också en fördel vid flertal informanter i samma intervju, menar Christoffersen och Johannessen. Anledningen är att ifall frågorna som ställs inte är något strukturerade kan svaren sticka ut och inte bli jämförbara. (Ibid).

Det togs med några följdfrågor då de ledande frågorna inte gav de tillräckliga svar som vi önskade. Innan intervjun ägde rum fick intervjupersonerna information om att vi vill åt den reella bilden, alltså verkligheten av verksamheten, och inte idealbilden i första hand. Ett missivbrev (se Bilaga 2) med information inför intervjun och intervjufrågorna skickades ut till informanterna i god tid. Anledningen är att informanterna så vis hade möjlighet att reflektera över frågorna och ha betänketid inför intervjun. Det skapar mer rättvisa för informanterna och gör att svaren kan bli mer utförliga, och studien ger ett mer trovärdigt resultat till studien, menar vi.

3.2.3. Tvåpartsintervju

En tvåpartsintervju innebär att vara två intervjuare samt två informanter vid intervjutillfällena, om informanterna så önskar. Att vara två som intervjuar anser Christoffersen och Johannessen (2015) vara en lämplig metod, eftersom efter genomförd intervju kan diskutera olika tolkningar av den. Författarna menar samtidigt att två som intervjuar kan vara en nackdel vid intervjun, eftersom informanten kan känna minoritet eller maktlöshet. (Kragh-Müller, Ørsted Andersen och Veje Hvitved (2012). Därav fick informanterna möjlighet att vara två vid intervjutillfället. Att ha två som informerar om verksamhetens innehåll, där olika perspektiv kan komma till tals i samma intervju innebär att frågorna inte behöver belasta en intervjuperson, utan känslan av ansvar fördelas på varandra. (Ahrne och Svensson 2015).

Denna typ av metod säger emot fenomenologin, där man vill fokusera på en människas uppfattningar kring den egna livsvärlden. Däremot befinner sig den personen i en värld påverkad av andra. Du som person är ständigt påverkad av din omgivning, så om man är en eller två intervjuare. Det är den så kallade intervjuareffekten, enligt Denscombe (2016, s. 271) så påverkas informanten av dess uppfattningar av intervjuaren. Såsom kön, etnicitet, ålder, utseende och intervjuarens sätt att framföra en intervju. Som intervjuare bör du även visa engagemang och intresse för informanterna. Det kan utgöra en stor del av hur informanterna svarar och tar ställning till känslan av intervjun. (Denscombe 2016) Vi forskare hade fördelen enligt oss, på den aspekten att vi kunde sätta oss in i deras livsvärld och känna deras emotionella berättelser. Vi tror att det skapade en trygghet hos informanterna att vi som intervjuare bär på samma framtida yrkesroll. Det kommer alltid finnas för- och nackdelar med kvalitativa metoder och dess struktur, men så länge man som forskare är medveten av de påverkande faktorerna, och hur de förhåller sig till undersökningen.

3.2.4. Insamlingsdata

Insamlingsdatan för undersökningen bygger på ljudinspelningar. Fördelen med ljudinspelningar av intervjuerna bygger på att vi kunde lägga mer fokus på god kontakt med informanterna, och minska missuppfattningar. Christoffersen och Johannessen (2015) påstår att i jämförelse med om endast skriftliga anteckningar gjorts, kan den som intervjuar missa information som nämns av informanten i intervjun. Inspelningen gör att man kan lyssna om, och om igen på informanternas svar och förhindrar på så sätt att egna tolkningar vägs över. Bjørndal (2005) beskriver även en nackdel med att endast anteckna under en intervju, eftersom

att vid långa och komplexa svar kan den som intervjuar slarva med nedskrivningarna och få oanvändbara anteckningar. Med ljudinspelning säkerhetsställer du intervjuens information och transkribering, menar Bjørndal, Patel och Davidson (2011). Viktigt att tänka på vid ljudinspelning är att ha i åtanke att det kan ha en påverkan på informantens trygghetskänsla (Ibid).

Inslamlingsdatan, det vill säga ljudinspelningarna, kommer raderas efter genomförd och slutinlämnad uppsats. För att säkerhetsställa att informanternas utsagor inte kommer att användas i annat syfte. Informanterna har blivit meddelade informationen och är medvetna att materialet kommer kunna användas fram tills det slutgiltiga resultatet.

3.3. Urval och deltagare

Ett icke-sannolikhetsurval och kriteriebaserat urval valdes till studien. En icke-sannolikhetsurval innebär enligt Denscombe (2016) att man gör sitt urval genom att forskaren valfritt väljer sin urvalsprocess. Anledningen till det kan bero på att möjligheten att inkludera en stor undersökningsgrupp inte lever upp till studiens syfte. Ett kriteriebaserat urval som Patel och Davidson (2011) beskriver är ett urval där du valt specifik grupp, ålder och plats i förväg för studien.

Fritidspedagogerna är den grupp som är intressant för studien, och då valts som målgrupp. Fem deltagare medverkar i studien, där alla är fritidspedagoger. Anledningen till antalet informanter påverkas av tidsbegränsningen för undersökningen, en uppskattning på hur många intervjuer som skulle hinnas med. Fritidspedagogerna kommer få fiktiva namn i undersökningen, då de är anonyma. På Skola 1 arbetar Anna och Bertil på vars en fritidsavdelning. På Skola 2 arbetar Carin på en fritidsavdelning, medan Dennis och Emma arbetar på den andra fritidsavdelningen. Här har tre intervjuer gjorts då två av intervjuerna gjordes i par. Var däremot uppmärksam att Anna och Bertil som intervjuades samtidigt arbetar för varsitt fritidshem, medan Dennis och Emma arbetar tillsammans på deras fritidshem.

Nästa steg i det kriteriebaserade urvalet är ålderskategorier, och då valdes årskurs två och tre som den ålder på barngruppen, som fritidspedagogerna ansvarade för. Anledningen till åldern berodde på de valda fritidspedagogerna i föregående steg av urvalsprocessen. Sista steget var platsen, och den representerar fyra valda fritidsverksamheter/avdelningar på två olika skolor i västra Skåne, som här med utgick från valda fritidslärare.

3.4. Etik

Enligt Denscombe (2016) är det viktigt att informanterna vid första kontakten får information om deras rättigheter. Likaså ska man informera att fritidspedagogernas anonymitet skyddas, samt har rätt att neka förfrågan om att bli intervjuade. Samt att de kan när som helst avbryta intervjun, ifall det anses för personligt, menar Denscombe (2016).

Vetenskapsrådet (2002) presenterar fyra grundläggande individskyddskrav vid forskningsundersökningar. De fyra kraven är följande, informationskravet, nyttjandekravet, konfidentialitetskravet och samtyckeskravet. I de olika kraven kan även specialisering av reglerna variera. För informationskravet är det forskarens uppgift att informera om det aktuella syftet med forskningsundersökningen, för de berörda. För nyttjandekravet ska den insamlade empirin förhålla sig endast till den aktuella forskningsundersökningen och får inte användas i icke-vetenskapliga, eller kommersiella syften. Konfidentialitetskravet styrker att du som forskare ger konfidentialitet mot informanterna och säkerhetsställer att deras anonymitet förblir anonym. Den sista av de fyra kraven är samtyckeskravet, det som utgör informanternas frihet att bestämma själva ifall de vill medverka i undersökningen.

Vetenskapsrådet (2002) presenterar även rekommendationer som kan följas för lyckad undersökning. En sådan rekommendation är att forskaren ska fråga de berörda i undersökningen ifall de vill ta del av studien och få reda på vart det skall publiceras. Forskaren kan även ge de berörda en sammanfattning av studien. (Vetenskapsrådet 2002). Andra rekommendationer och regler kan även användas för studien. Enligt Ahrne och Svensson (2015) kan man använda sig av regler som intervjuare under intervjun. Reglerna följer att de som intervjuar inte får uttrycka sig som auktoritet, att ge råd bör undvikas, samt att inte argumentera emot informanterna. Dessa krav från vetenskapsrådet och rekommendationer begrundades och fanns i åtanke under hela intervjun av oss som intervjuare, och framkom även vid intervjutillfällena.

Fritidspedagogerna blev informerade om studiens utformning och syfte så att de var förberedda om vad studien skulle behandla, det gjordes redan i missivbrevet. Informanterna fick samtidigt möjlighet att få återkoppling om arbetets gång ifall de så önskade. Det kommer på så vis ske via mejl- eller samtalskontakt via telefon. Inga personliga ställningstaganden får göras under studiens gång. Denscombe (2016) och Vetenskapsrådet (2002) talar om vikten att förmedla till informanterna att allt material kommer endast att användas till studien. Det informerades både i missivbrevet och innan start av intervjun.

3.5. Genomförande

Vi tog kontakt med informanterna som valts ut om de vill delta i undersökningen, genom att skicka ett missivbrev (se Bilaga 2) via mejl där vi lade fram förslag på hur strukturen kunde se ut för intervjun. Därefter fick informanterna godkänna genomförandet av intervjun, genom att godkänna mejlet. Samt via dialog över telefon eller mejl komma överens om datum och tid som passade för båda parterna. Intervjun skulle i goda drag beräknas med en timme, för en gynnsam dialog där vi kan fördjupa oss i frågorna.

Vid intervjun ställde vi följande intervjufrågor (se Bilaga 1) från det missivbrev (se Bilaga 2) som skickades ut. Efter avslutade intervjuer påbörjades sammanställningen av svaren genom att vi transkribera innehållet från ljudinspelningarna till resultatet, och sedan kategorisera dessa och analysera skillnader, diskutera likheter, svårigheter samt förbättringar för de olika verksamheterna i diskussionen.

3.6. Analysprocess

För bearbetningen av analysen ligger grundtanken i den fenomenologiska traditionen. Utifrån att göra intervjuer få fram informanternas erfarenheter och uppfattningar kring ett fenomen, har ljudinspelningar gjorts. Denscombe (2016, s. 417) menar att en kvalitativ analys ger forskningen en förklaring till de sociala komplexa situationerna vår värld består av. Men Denscombe menar även att en kvalitativ analys inte blir tillräckligt specifik, utan den kan spreta. Det gör de svårare att kunna jämföra med andra studier, samt kunna hålla sig inom ramen för sin egen undersökning. (Denscombe 2016). Därav är det upp till oss som forskare att förhålla oss inom ramen för undersökningens syfte. Denscombe (2016) beskriver även att inom fenomenologin vill man inte kalla denna del som analys, utan hellre beskrivning. Då inom fenomenologin beskriver man mer än att analysera på så vis som man gör vid

naturvetenskapliga metoder. Däremot har vi valt att kalla denna del analys, för förenlighetens skull. Dessutom har vi valt att väva in pedagogiska grundtankar och forskning i analysdelen. Analysdelen består även av kodning och kategorisering, som enligt Denscombe (2016) utgör en viktig del av den analytiska delen för den fenomenologiska traditionen.

Transkriberingen har enbart utgått från denna datainsamling. Det har skett olika steg i denna process. Steg ett, lyssna igenom intervjun två gånger. Steg två, transkribering. Steg tre, koda och kategorisera. Steg fyra, sammanfatta resultatet. Steg fem, analysera resultatet genom att koppla forskning, teoretiska och pedagogiska perspektiv, och se likheter samt skillnader på verksamheterna.

En avlyssning av en intervju görs en i taget. När en avlyssning gjorts, har vi sedan sammanfattat informanternas upplevelser och fört över deras upplevelser av fenomenet på ett digitalt dokument. Därefter har vi kodat och kategoriserat den information informanterna givit oss utifrån intervjufrågorna om fenomenet. Då fenomenet har olika inriktningar, har kategorierna delats in i olika specifika teman som utgår mycket från intervjufrågorna. Däremot har en färgkodning använts för att markera de olika teman undersökningen vilar på. Eftersom intervjun haft en öppen dialog har frågorna lett in på andra spår under intervjun. Med några fasta frågor, men fler följdfrågor utifrån pedagogernas svar, har vi kunnat hitta fyra olika teman för fenomenet. Efter att insamlat material har kodats och kategoriserats i teman sker en jämförelse av verksamheterna, samt en tillbakablick på studiens forskning, teoretisk- och pedagogiskt perspektiv, för att sedan kopplas till analysen.

4. Resultat

I resultatdelen har det förts en fenomenologisk genomgång av det insamlade fenomenet som informanterna upplever. Informanternas upplevelser, livsvärld och svar är det viktiga och det som utgör resultatet och det som är huvudfokus i empirin.

På Skola 1 arbetar Anna och Bertil.

Pedagogerna arbetar på vars en avdelning. Anna är ansvarig för årskurs tres fritidshem medan Bertil är ansvarig för årskurs två. På Annas avdelning finns det elever som kräver extra stöd.

På avdelningen finns det även personal som Anna anser saknar kompetens för verksamhetens behov. På Bertils avdelning finns det inga specifika elever som pedagogen behöver anpassa extra för. Eleverna är lätta att tillgodose när det gäller den fysiska rörelsen på båda avdelningarna. På Skola 1 delar skolverksamheten och fritidsverksamheten på samma lokaler.

På Skola 2 arbetar Carin, Dennis och Emma.

Alla pedagoger arbetar på åldersblandade fritidshem med årskurserna två och tre. Carin arbetar på en avdelning medan Dennis och Emma arbetar tillsammans på en annan avdelning. Carins avdelning har överlag inga barn som kräver extra anpassning. Eleverna på avdelningen är lätta att tillgodose med rörelse. Däremot finns det ett flertal elever på Dennis och Emmas avdelning som kräver extra anpassning. Även på denna avdelningen är eleverna överlag lätta att tillgodose. På Skola 2 har varje avdelning minst en egen lokal till förfogande, utöver skolans lokaler.

Kategorierna i resultatdelen har utgått från de sammankopplade områdena i intervjufrågorna (se Bilaga 1).

Kategorierna:

- Fysisk lärmiljö, material och aktiviteter
- Pedagogens förhållnings- och arbetssätt på anpassning och inkludering
- Läroplanen kontra den praktiska verkligheten
- Den önskvärda idealbilden

4.1. Fysisk lärandemiljö, material och aktiviteter

Anna och Bertils livsvärld

Anna och Bertils livsvärld angående den fysiska lärandemiljön är att de har tillgång till idrottshallarna, inomhus lokalerna och utomhusmiljön. På skolan som de arbetar på finns där två idrottshallar. En mindre idrottshall som finns i grundskolans lokaler samt en större idrottshall som finns i högstadieskolans lokaler. På onsdagar har de en gemensam eftermiddag där pedagogerna håller i planerade och strukturerade aktiviteter som eleverna har möjlighet att vara med på. I intervjun nämner Anna och Bertil att de upplever sig kunna anpassa rörelsen på ett annat sätt när de besöker den större lokalen, då det finns annat material och större utrymme än det de och eleverna är vana vid. Möjligheten till rörelse under onsdagen är frivillig för eleverna då de som vill vara med får vara med. Rörelsen blir större och ger mer möjligheter då miljön bjuder in till det.

Informanterna upplever att de inte har mycket utrymme till rörelse inomhus i grundskolans lokaler. Då rummen dagtid används av skolan och eftermiddagstid av fritidshemmet. Korridorerna däremot bjuder in till rörelse i form av att springa då de är långa. Rörelsen sker oftast utomhus på skolgården då miljön inbjuder mer.

På verksamheten där Bertil arbetar finns det ett antal elever som alltid är ute oavsett väder och spelar fotboll. Skolan har nämligen en grusbelagd fotbollsplan i anslutning till grundskolan. Han fortsätter att nämna *“att det även finns elever som aldrig vill vara ute”*. På måndagar har eleverna på denna avdelning möjlighet att vara på grundskolans mindre idrottshall. Under denna tid är det eleverna själva som anpassar och planerar rörelseaktiviteter för sina kompisar vilket Bertil även uttrycker är väldigt omtyckt.

På avdelningen Anna arbetar på upplevs det finnas möjlighet till att även vara i den mindre idrottshallen med eleverna. Eleverna tar ansvar, anpassar och planerar rörelseaktiviteter för sina kompisar. Annas livsvärld utifrån hennes verksamhet är att inomhusmiljön erbjuder mycket bord och eleverna har utifrån det materialet som finns inomhus skapat pingisbord. De har använt sig av borden och böcker som nät.

De lärandemiljöer som erbjuds för att främja fysisk aktivitet på Carins fritidsavdelning är utomhusmiljön, inomhusmiljön, fritidsgården, lekplatser, ute-gym och idrottshallen. På måndagar är pedagoger och elever i idrottshallen på skolan. Där erbjuds det mer material och aktiviteter som de inte kan ha på själva avdelningen vilket eleverna uppskattar. På tisdagar har avdelningen utflyktsdag och dessa utflykter sker på olika ställen i närområdet. Exempelvis fritidsgård, ute-gym och lekplatser. Avdelningen erbjuder en rörelseaktivitet som är planerad och strukturerad en gång i veckan. Där eleverna får välja mellan en fysisk aktivitet och en rekreationsaktivitet.

Carins livsvärld

På verksamheten där Carin jobbar har eleverna två tillgängliga rum med öppna ytor som båda bjuder in till olika sorters rörelse. Hon fortsätter att beskriva miljön som rum i rum. I det ena rummet finns en stor blå matta som eleverna för det mesta använder till att bygga upp mål, hinderbanor och skapar slalombanor av stora klossar som de sedan använder i sin lek och aktivitet. I nästa rum finns där även en fri yta där det finns en lite tjockare flyttbar matta som eleverna gärna kastar sig i, står på händer, gör kullerbyttor och dansar på. Carin nämner att hon är glad och otroligt tacksam över att eleverna kan och känner att de kan vara fysiskt aktiva även fast det bara är en matta och klossar samt över att eleverna ser möjligheterna och tar initiativ till fysisk rörelse inomhus.

När det gäller utomhusmiljön har de en altandörr som är öppen året om så eleverna kan hämta utomhus materialet som de behöver och ta med det ut och använda. I och med att dörren alltid är öppen möjliggör det att eleverna är mycket fysiskt aktiva precis utanför lokalerna. Där är även tak i anslutning till lokalerna och det gör så att eleverna, även fast det regnar eller är annat väder, ändå kan vara aktiva. Det som sker utomhus är mycket bollspel, bandy, rockrings- och hopprenslekar. Eleverna leker inte så mycket i sandlådan men Carin upplever att det beror på sandlådans placering. Om sandlådans placering hade funnits närmare verksamheten hade troligtvis fler elever använt området. Därigenom anser Carin att placering har betydelse för lärmiljön. Carin nämner även att basketkorgarna som finns utomhus är för högt upp för eleverna. De är inte anpassade utifrån dagens elever. Lika så upplever hon att utomhusmiljön inte är så inbjudande och tilltalande.

Emma och Dennis livsvärld

Avdelningen som Emma och Dennis arbetar på har möjlighet till inomhus- och utomhusmiljö samt att använda sig av idrottshallen på skolan. När vädret börjar bli varmare brukar avdelningen gå iväg på utflykter i närområdet, exempelvis till utomhusgym eller till en skatepark. När de väl går till skateparken brukar eleverna få ta med sig sin egen utrustning.

På skolans område upplever pedagogerna att det finns en tråkig utomhusmiljö som inte bjuder in till en mer varierad rörelsemiljö. Utomhusmiljön erbjuder få gungor, ett område där det finns gräs, träd där man kan klättra. Det kreativa måste komma från elevernas initiativ då miljön inte själv bjuder in till det.

Det är viktigt för pedagogerna att det ska finnas material som eleverna kan använda. Materialet som finns för utomhusrörelse är hopprep, bollar av olika slag, exempelvis kastbollar, fotbollar, basketbollar, både mjuka och hårda, rollerblades, tennisrack, mål, kriter som kan användas för att rita hoppagar. De har även en "dartmatta" som man kan lägga på marken och kasta ärtpåsar på. När det gäller rörelse inomhus så sker det oftast i form av aktiviteten "Just Dance". Eleverna tycker även om att göra gymnastiska övningar så som, hjula och stå på händer. Utöver rörelsen som sker på avdelningens lokaler har de möjlighet till idrottshallen en gång i veckan. I samband med OS har fritidshemmet haft olika aktiviteter som har anpassats utifrån grenarna som skapar rörelseglädje. Det har dock anpassats för att endast göras utomhus och inte inomhus.

4.2. Pedagogens förhållnings- och arbetssätt på anpassning och inkludering

Anna och Bertils livsvärld

På avdelningarna som Anna och Bertil arbetar på måste de anpassa utifrån vilken elevgrupp de har och i vilken lärandemiljö som situationen sker i. Bertil säger att *"Det är klart man kan anpassa inomhusmiljön också för att få någon sorts rörelseaktivitet, men jag tror att om man ska vara inomhus och i skolans lokaler så gäller det att man måste vara strukturerad"*. Utomhusmiljön finns alltid tillgänglig när det gäller rörelse då eleverna bara kan gå ut och få rörelsen där ifrån.

Det finns enskilda elever som är lättare att fånga upp med fysisk aktivitet jämfört med andra elever. Anna nämnde att eleverna oftast fångas upp om det är något de är intresserade av. Både när det gäller sport och populärkultur. En av eleverna som går på avdelningen Anna jobbar på har en större problematik, men är för det mesta alltid med i idrottshallen och älskar att röra på sig. En annan elev har problematiken att inte vilja röra sig. Anna har fångat upp eleven genom Mario musik då Super Mario är ett av de större intressena hos eleven.

Bertil har inte liknande elevbehov på sin avdelning utan om det finns elever som har extra energi brukar de antingen få "springa av sig" utomhus eller använda sig av den mindre idrottshallen om den är ledig. Det finns även möjlighet för alla avdelningar på skolan att använda ett utomhusklassrum som har konstgräs. Både Anna och Bertil nämner i intervjun att de upplever en viss problematik när de ska använda uteklassrummet då de och resterande pedagoger och lärare på skolan inte är överens hur och vad de ska använda det till, till 100 procent. Om man har en elev som har för mycket energi absorberar den automatiskt energin från de andra eleverna upplever pedagogerna. Om det stör blir det automatiskt att man som pedagog lägger allt fokus på den eleven.

Anna nämnde i intervjun att hon som pedagog upplevde att man behövde förbereda de elever som var i behov av det. Då fick man förhoppningsvis med eleverna på ett annat sätt. Det gäller exempelvis ett antal elever på hennes avdelning som behöver den extra anpassningen. Anna fortsätter att nämna att i planering av aktiviteter går det inte alltid att individuellt intresseanpassa efter varje elev utan som pedagog måste man försöka anpassa det för alla på fritids. Det finns även andra elever med funktionsnedsättningar och svårigheter som de anpassar efter när eleverna är på fritids.

Bertil börjar och diskuterar frågan och han att i och med att han är med eleverna i idrottshallarna och har ett intresse själv för fysisk aktivitet och att röra sig så sker det automatiskt att kanske fler elever vågar ta steget till rörelse. Han fortsätter med att säga att det är mycket upp till eleverna själva i och med de har tillgång till att både vara ute, inne och vilken sorts aktivitet. Anna fortsätter där Bertil slutade med att säga att det är fler barn som följer med upp till stora gymnasalen än som följer med ut till den lilla gymnasalen, från

hennes elevgrupp i alla fall. Hon tror att det kan ha att göra med att det är hon och Bertil som håller i aktiviteterna där uppe och att det är andra förutsättningar i en större hall.

I frågan om ifall det fanns någon av pedagogerna var utbildade i ett specifikt arbetssätt såsom utomhuspedagogik eller äventyrspedagogik svarade Anna att *“ingen är utbildad inom det men att det i så fall kommer från eget intresse”*.

Carins livsvärld

Carin upplever att det finns en barngrupp som är mycket fysiskt aktiv på avdelningen. Det skapas inte någon oro kring att de är rör sig för lite utan det är väldigt strukturerat och harmoniskt. De har väldigt lätt att leka med varandra och bjuda in till lek. De tar lätt initiativ till rörelse själva. Det finns en skillnad på årskurs två och tre då tvåorna inte är elever som sitter ner speciellt ofta och pysslar utan rör sig desto mer. Treorna rör sig men inte lika mycket som tvåorna. Carin antog att det kunde tänka sig att det var för att de har lite ”tuffare” under skoldagen. Det är mycket fysisk aktivitet dagligen på avdelningen. Man får anpassa rörelsen beroende på hur många elever man har.

”Det går inte riktigt att ha en bra rörelseaktivitet inomhus om eleverna är runt tjugofem stycken men är här bara åtta till tio barn och här är fyra barn som vill brottas eller rulla runder så kan de vara på tjocka blå mattan så tar vi andra det lugnt i det andra rummet eller tvärtom”.

Carins livsvärld av det hon upplever är att eleverna får ut sin energi under dagen de är på fritidshemmet. Hon ser att eleverna ser glada och trygga ut när hon går hem för dagen. Hon tror barnen på det här fritidshemmet mår bra och är nöjda med sin verksamhet.

De aktiva barnen är väldigt lätta att tillgodose medan där finns tre elever i årskurs tre som inte är så glada för fysisk aktivitet. Carin fortsätter med att säga att det är mer de eleverna man får försöka fånga upp. Anpassningen hon upplever behöva göra på det fritidshemmet är att anpassa efter de tre eleverna ska kunna vara med. Kanske gå åt sidan och hoppa hopprep eller rocka

rockringar en bit ifrån de andra eleverna. *”Nu är det ”bara” tre elever i en barngrupp av tjugosju elever”*. Det är ingen övervägande del av elevgruppen.

Carin har även en elev som är motorisk hämmad. Som har svårt med det mesta när det kommer till den fysiska rörelsen. Eleven var på elevhälsan och det har resulterat i att det inte hjälpt något med den fysiska utvecklingen. Utan bara utvecklat den teoretiska delen i skolan. Helhetssynen som Carin har angående fritidshemmet är att man är väldigt medveten om det teoretiska och det praktiskt. Att det hänger ihop medan man i skolan ”snöar” in sig på det teoretiska. Carin kan tycka att eleven behöver jobba med att träna det grovmotoriska för att aktivera hjärnhalvorna. Eleven är på fritids så sällan så hon känner sig maktlös över att kunna utveckla och arbeta tillsammans. När eleven väl är på fritids försöker Carin anpassa för att skapa de bästa möjligheterna för eleven. Elevens motoriska hämning borde ha setts i förskoleklassen då man bör kunna de motoriska grunderna redan då. Carin upplever att det har gått så långt att eleven märker att hen är annorlunda jämfört med de andra eleverna i samma ålder vilket har resulterat i att eleven inte tar för sig och utvecklingen går bakåt i och med att eleven inte behärskar grunderna. Pedagogen tror att den hämmande fysiska utvecklingen hämmar den teoretiska i slutändan. Det handlar om vilken anpassning man som pedagog gör för elevernas bästa.

Carin nämner att man som pedagog måste ha ett intresse för barns eget lärande och upplevelser. Anledningen till att man blir fritidspedagog är för att man vill lyfta alla barn. Man vill vara en ”ja” sägare då det fattas sådana pedagoger i yrket. Ett exempel som hon tog var att ifall eleverna vill rocka rockring inomhus och det finns tid och plats för det så anser hon att man inte ska hämma och säga ”nej”! Som pedagog ska man försöka säga ”ja” till så mycket av elevernas idéer.

”Det är deras idéer som jag ska elda på, främja och göra möjliga. Så jag ska egentligen bara vara här som en drömförverkligare och försöka sporra dem som kanske är lite mer tillbakadragna och försöka hitta en nisch där de passar in”.

Som pedagog ska man försöka vara med själv i elevernas aktiviteter för att eleverna som är lite mer tillbakadragna vågar vara med. Hon fortsätter med att säga att hon inte tycker om att tänka så här, men eleverna är tjejer och är av det kvinnliga könet. Hon tror att det kan underlätta om

hon själv är med i en aktivitet för att eleverna ska ha det lättare att fångas upp. *“Som tjejer kanske man behöver en kvinnlig förebild i de ”mansdominerade” sporterna”*. Upplevelsen kring det här är att det brukar underlätta om Carin är med och hon försöker anpassa det till något som eleverna tycker är roligt att vara med på. Hon tvingar aldrig dem att vara med i ett stort lag i bandy då deras intresse och motivation försvinner.

Sportdelen är väldigt mansdominerande så det är bra att kollegan väver in hopprep och liknande i aktiviteten för att få det normaliserat upplever Carin. Det vill säga att det inte bara är tjejer som hoppar hopprep. För att bjuda in ”båda könen”. Carin nämner att hennes kollega är väldigt sportintresserad och får med eleverna även på den fysiska delen på det viset. Det är ju inte bara bollsporter, utan kollegan varierar sig och har lite cirkelträning med olika redskap för att försöka få med alla elever på fritidshemmet. Carin fortsätter även att nämna att man som pedagog inte ska försöka dela upp könen och göra det tydligt. Det vill säga att säga att det kan tjejer också göra och vara med på. Låta alla testa utifrån elevernas intresse och nivåer. Inte tvinga men uppmana att testa. Carin vill aldrig kväva intresset och bara säga *”nej, det får ni inte göra”* utan hon vill alltid hitta en väg att eleverna kan få ut sin kreativitet och rörelse.

“Även om jag inte ”dödar” deras intresse så hämmar jag deras utveckling, både det grovmotoriska och finmotoriska”.

Enligt Carin tänker eleverna över gränserna och låter alla vara med på alla aktiviteter. Hon tror att det har med hennes nolltolerans när det gäller uppdelning. En tanke Carin har när det gäller de eleverna som är tillbakadragna, kan vara att det är för många elever runt omkring och det blir för stor press för de “svaga” eleverna.

Carin anser att fysisk aktivitet bidrar till att eleverna blir mer välmående, mer harmoniska, tar ett större ansvar, de lär sig att jobba i grupp och hur man jobbar tillsammans, hur man är en bra ledare, hur man förlorar och vinner på ett bra sätt. Det är väldigt fostrande med fysisk aktivitet, det är turtagning, ledarskap, kommunikation, regler. Det finns så mycket inom den fysiska rörelsen och det bidrar till att det fostrar både av oss pedagoger och eleverna själva. Det ger pedagogerna en mer harmonisk och lätthanterlig barngrupp. Det är pedagogens livsvärld man ska förmedla till eleverna då de tar efter. Om man har ett bra förhållningssätt och kan anpassa,

skapas en bättre förutsättning än om man hade agerat annorlunda. Hur pedagoger betar sig mot eleverna tar de efter. Man måste alltid tänka på vad man gör och hur man agerar.

Carin nämner att på de inte har någon som är utbildad inom ett speciellt arbetssätt såsom utomhuspedagogik eller äventyrspedagogik. Det finns pedagoger i de yngre avdelningarna som är utbildade inom utomhuspedagogik. Carin nämner även att deras avdelning är det enda av de äldre fritidshemmen som lämnar skolgården på utflykter. Carin tycker att det är viktigt att väcka intresset i tidig ålder att vara utomhus. Att eleverna redan från tidig ålder får med sig den biten och normaliserar det senare i äldre åldrar.

Emma och Dennis livsvärld

Emma och Dennis arbetar på en avdelning som kräver mycket pedagogiskt stöd från personalen, då några elever i barngruppen kräver mer pedagogiskt stöd än andra. De har fått extra anpassning i timmar till förfogande till att kunna använda idrottshallen i och med de har de eleverna som kräver extra behov. Pedagogerna försöker vara så mycket som möjligt med eleverna när de är utomhus, spela fotboll eller innebandy. Det är många elever i barngruppen som är fysiskt aktiva och vill röra sig. Elevgruppen som de har är väldigt spretig och det krävs mycket från pedagogernas sida att fånga upp alla eleverna innan det händer något. Vissa elever kräver mer och de förstår inte lagsporter där det är fler inblandade. Överlag har det stor betydelse vilken dag och vilken årstid det är. Eleverna är väldigt kräsna när det gäller att vara ute när det är kallt. Även fast pedagogerna tar fram material så som hopprep och bollar och liknande är det mycket "tjat" om att få gå in. Dagarna när det är bättre väder är det många som vill vara ute och då anpassar både Emma och Dennis sig. Emma upplever att både hon och Dennis lyssnar mycket på vad barnen själva vill för att de ska kunna vara delaktiga och få den fysiska rörelsen de vill i sin verksamhet. Om eleverna känner olika kan verksamheten anpassas och i med det kan de ha olika aktiviteter samtidigt.

Det har alltid att göra med hur mycket pedagog resurser man har som spelar roll. Alla mår bra av rörelse, även om man är utåtagerande, att få ut energin och komma in i lugnet och gå ner i varv. Dock inte alla då de även har elever som går igång på rörelse och blir överaktiva, istället för att stimuleras. De är i full gång under skoldagen och behöver komma ner i varv på fritids. Pedagogerna känner av från dag till dag och planerar utifrån eleverna som kräver mer. De eleverna som finns i denna barngrupp kräver mycket och tar mycket energi och dagarna behöver

anpassas efter det. Då det är många som är aktiva försöker pedagogerna vara med så mycket det går i elevernas aktiviteter. Eleverna på denna avdelning behöver stödet från pedagogerna även fast det är många som är aktiva överlag. Emma och Dennis behöver i princip vara med hela tiden för annars händer det konflikter. De är där mer för att hålla koll och vara som stöd till de elever som behöver. Pedagogerna måste läsa av situationerna och hålla koll på ett antal elever innan något händer.

Avdelningen anpassar rörelse otroligt mycket. I denna gruppen av elever finns det fem stycken som pedagogerna måste anpassa efter hela tiden. Det kan vara att en pedagog måste vara med just en elev ett bra tag för att det ska fungera för resterande grupp. Det kan vara att spela bandy, biljard eller kasta boll med en elev. Det funkar för Emma och Dennis då det vet hur det fungerar. Om exempelvis Dennis försvinner med ett barn blir det i efterhand att Emma tar resterande av elevgruppen och får anpassa så det fungerar för dem. För eleverna krävs det mönsterbrytande för att komma på andra tankar. Rörelse är otroligt viktigt men utifrån den barngrupp pedagogerna har måste de anpassa sig från dag till dag då vissa elever triggas igång av fysisk aktivitet och då blir det en negativ inverkan på resterande grupp. Lagsporter är något som triggas igång det negativa då eleverna blir besvikna på sig själva och det kan sedan bli en ond cirkel.

En situation som brukar ske är när de ska iväg på utflykt till närområdet. Det är en situation som inte infinner sig så ofta då pedagogerna måste anpassa sig dagligen och det är när det passar. I och med att barngruppen är så stor just nu så hade det inte fungerat att gå dit alla som det ser ut idag, utan hade passat bättre om man gick dit med halvgrupp då där finns barn i elevgruppen som har en tendens till att försvinna från barngruppen, menar Emma.

Pedagogerna håller med om att alla elever behöver röra sig, dock till en viss gräns. Rekreation är också otroligt viktigt och det är något som behöver anpassas i en verksamhet och som är nyttigt för alla. Pedagogerna tar upp att under föregående år hade de en pedagog som var utbildad inom utomhuspedagogik. Denna pedagog tog med eleverna och exempelvis fågelskåda i naturen. Nu har de tyvärr inte den kompetensen för tillfället och det är något de saknar. Den yngsta avdelningen har möjlighet till två utomhuspedagoger i sin verksamhet och det är något som nyttjas under loven. Då har eleverna fått möjlighet till en åldersblandad elevgrupp där tematiskt arbete förts.

Emma är glad att Dennis är intresserad och gärna har ansvar för den fysiska rörelsen under fritidsverksamheten. Pedagogerna försöker med hjälp av sina intressen och glimten i ögat att intressera eleverna att vilja vara med. Om Dennis inte har intresset blir det svårare att väcka intresset hos eleverna. Vid loven hjälps all personal åt och använder sig av varandras kompetenser för att planera aktiviteter. Det är på grund av att eleverna ska få en så bra vistelse som möjligt. Pedagogerna är engagerade i det de gör och det är såklart utifrån vilken barngrupp de har som de får planera utefter. Nu har de många elever som inte väljer utomhusaktiviteter eller att vara utomhus alls. Det blir automatiskt att Emma och Dennis måste tillgodose dem när de eleverna väl är här. Emma och Dennis upplever att eleverna uppfattar pedagogerna som positivt engagerade i det eleverna gör på fritidshemmet och vill vara med.

Dennis upplever att om en elev vill kasta baseboll och frågar en pedagog så är det inte till vanligheterna att pedagogen "*tackar nej bara för att det är utomhus*". Pedagogerna blir glada om de vill vara ute fast det regnar eller liknande. Det är inte ofta man säger nej till något som eleverna vill göra. Dennis nämner att han oftare säger ja till de som har extra behov jämfört med de andra eleverna då han anser att det "*tillför lugnet*". Pedagogerna känner sin barngrupp och det är ibland att man kan se på de eleverna om de har haft en dålig dag i skolan och då behöva lägga extra fokus på de eleverna.

Utifrån barngruppen är det vissa som behöver rekreation. De har använt rörelse så som massage för att få eleverna att slappna av. Det finns dock elever i gruppen som inte är positivt inställda till för mycket beröring, vissa tycker det är mysigt och trevligt medan vissa "*ska vi?*". Som pedagog får man känna av läget och prioritera elevernas tycke och vilja i de situationerna anser Emma.

I denna barngruppen är det pojkarna som står ut från mängden. Tjejerna är inte lika när det gäller sättet av rivalitet, som det är hos pojkarna. Pedagogerna lägger väldigt mycket fokus på killgruppen medan flickgruppens fokus är vilande. Flickorna är överlag mer kreativa och startar aktiviteter på automatik då de är mer självgående. De vet vad de ska göra när de kommer till fritids. Emma nämner att de har planerade dagar till olika aktiviteter men att det har prioriterats bort då elevernas psykiska hälsa går före och att kunna hantera det grundläggande för hur man

är en bra kompis. Förr var de fler pedagoger och man kunde planera upp verksamheten annorlunda. De mindre vardagliga fysiska rörelseaktiviteterna blir mer spontana utifrån hur verksamheten ser ut dag för dag. Pedagogerna kan inte planera utifrån hur de vill att dagarna ska se ut utan de får se vad som komma skall. När de ser vilka elever som kommer vara på fritids vet de direkt hur och vad som ska prioriteras. Pedagogerna måste hjälpas åt för att verksamheten ska fungera och att de tillsammans med eleverna har ett långsiktigt mål för verksamheten.

4.3. Läroplanen kontra den praktiska verkligheten

Under rubriken kommer informanternas upplevelser kring miljöbeskrivningar framföras. Pedagogernas livsvärld framförs genom den praktiska verkligheten jämfört med vad som står i läroplanen.

Anna och Bertils livsvärld

Anna var den av pedagogerna som svarade på denna fråga och hon upplever att eleverna ska få så mycket som möjligt med sig för de förmågor som kommer utvecklas i framtiden. De förmågor som Anna nämner är ansvar, kommunikation, kreativitet, reflektion och samarbete. Dessa olika delar ska inkluderas för planering av rörelse både från pedagogernas och elevernas sida. Att eleverna ska vara med så många aktiviteter som möjligt och vara så aktiva som möjligt under deras fritidshems vistelse.

Carins livsvärld

Carin och hennes kollega grovplanerar utifrån kapitel fyra i läroplanen och grovplaneringen genomsyrar deras och elevernas vardag på fritidshemmet. Idrottshallen på måndagen, utflykt på tisdagen, helt fritt på onsdagen, på torsdagen erbjuder pedagogerna två olika styrda aktiviteter (den ena lugn och den andra någon form av rörelse) och på fredagen har de rekreationsliknande aktivitet som kallas fredagsmys. Det kan exempelvis vara att de spelar bingo, kollar film eller har massage.

Emma och Dennis livsvärld

Emma upplever att läroplanen är användbar och att det är viktigt att den följs men hon sitter inte och skriver ner exakt vad som kan kopplas till vad och vilken aktivitet då det "ändå inte är någon som läser det", menar hon på. Utifrån Emmas livsvärld framgår det att hon vet vad det är som ska främjas och vilka mål man ska sträva mot. Hon fortsätter att säga att det är eleverna som är viktigast. Eleverna är som huvudmännen som bestämmer hur och vad som ska ingå för att deras fritidshemvistelse ska bli så bra som möjligt.

4.4. Den önskvärda idealbilden

Anna och Bertils livsvärld

Idealbilden och det pedagogerna upplever är att det hade kunnat bli en mer positiv livsvärld om respektive avdelning hade haft egna lokaler för fritidsverksamheten och inte varit tvungna att använda skolans lokaler. De önskar att det funnits möjlighet till fler rum som är mindre till ytan där eleverna kan spara sina verk, exempelvis lego och kojor.

Det blir ett hämmande av intresset hos eleverna när de måste plocka undan inför morgondagen. Eleverna orkar inte bygga samma sak igen och igen för att de ska kunna leka samma lek. Anna upplever att de inte alltid behöva ta hänsyn till skolan.

Bertil och Anna hade mer än gärna haft en annan utomhusmiljö som är mer inbjudande och som skapar mer möjligheter och upplevelser hos eleverna. Ha tillgång till aktivitetsbanor, mer träd eller mer närhet till skogen. Bertil och Anna hade mer än gärna utvecklat så mycket som möjligt. Pedagogerna upplever att de vill utveckla allt men att de någonstans får hitta de gångerna då det finns resurser till det. De tar exemplet angående att kunna använda den större idrottshallen på högstadieskolan under onsdagen.

Anna och Bertil upplever att de inte får stödet uppifrån när det gäller de möjligheter de ser och vill utveckla. Där tar det sedan stopp och Anna nämner att "*man får ta dem tillfällena det går så man som pedagog inte stångar och slår sig blodig för det man vill*".

Carins livsvärld

Carins idealbild är att ha en mer stimulerande utemiljö. Just nu är hon glad över att det är en utemiljö där det finns träd som de får klättra i, men det hade behövts mer nivå- och höjdskillnader, klätterväggar, balansgångar och gärna en linbana. *“Det hade varit kul att gå utanför boxen”*. Göra en liten spontan utemiljö där allt inte ”hänger ihop”. Utifrån den livsvärld som finns nu hade hon gärna kunnat tänka sig en mer färgglad utomhusmiljö som bjuder in och piggar upp och är mer tilltalande än vad den som de har nu är. Carin upplever att materialet ska vara lättillgängligt för eleverna att använda. Ett drömscenario som Carin hade önskat funnits i hennes livsvärld är en utomhuspedagog på varje fritidsavdelning.

Emma och Dennis livsvärld

Hade det funnits rum i rum inomhus tror både Emma och Dennis att aktiviteterna och kreativiteten hade ökat på deras fritidshem. Samma sak gäller utomhus. Om det hade varit mer inbjudande och haft ett roligare tänk hade även det påverkat den fysiska rörelsen positivt upplever pedagogerna. Pedagogerna upplever även att eleverna tröttnar på att sitta på samma gungor och leka på samma klätterställningar. Emma fortsätter med att diskutera deras ansvar som pedagoger, att ta steget till att lämna skolans område och göra något som utvecklar barnen på ett annorlunda sätt. Idealbilden upplevs vara att hitta mer variation i det vardagliga.

Som Emma sa innan, mer rum i rum inomhus. Mer buskar och träd utomhus, mindre plana asfalterade vägar och mer höjdskillnader. Emma tror inte till 100 procent på en idealbild utan det är vad pedagogerna gör det till. Att se de lilla i de möjligheter som finns. Det måste finnas ett arbetssätt på hur man kan arbeta med det materialet som finns. Hon har erfarit att man exempelvis kan variera sin och elevernas livsvärld.

5. Analys

I fenomenologin vill man snarare kalla analysen en beskrivning, däremot har vi valt att kalla beskrivningen av fenomenets upplevelser som analysdel. Här presenteras de teman som

uppkommit utifrån kategoriseringen av fritidslärares uppfattningar. Koppling till tidigare forskning och pedagogiska utsagor presentation även här.

5.1. Fysisk lärandemiljö, material och aktiviteter

5.1.1. Lär- och närmiljö skiljer sig

De gemensamma nämnarna för lärmiljön av de tre verksamheternas upplevelser var inomhusmiljön, utomhusmiljön (skolgården) och idrottshallen. Alltså de befintliga lärmiljöerna. Däremot för verksamheterna på Skola 2 där Emma, Dennis och Carin arbetar, ingår dessutom fritidsgård, ute-gym, lekplats och skatepark som ytterligare lärmiljöer som de besöker och använder sig av. På så vis kan vi se att de värdesätter att ge eleverna olika lärmiljöer för förutsättning till elevernas utveckling. Som *Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011* (Skolverket 2017) beskriver i kapitel fyra, fritidshemmet, att en varierande undervisning i olika närmiljöer ska ges då det gynnar elevernas utveckling. Anledningen till skillnaden av Skola 1 och Skola 2 för användning av olika lärmiljöer kan vara på grund av de olika livsvärldar pedagogerna har men även vilka förutsättningar som finns i det befintliga närområdet att göra. Då Skola 2 har gångavstånd till lekplatser, ute-gym och dylikt, medan Skola 1 behöver ta sig med buss för att besöka andra lärmiljöer. Därav belyses en kostnadsfråga som kan vägas in, det är däremot inget som informanterna uppger i intervjun. Likaså kan det ha med barngruppen och mängden personal att göra att det inte sker några utflykter till olika närmiljöer.

5.1.2. Skolans utomhusmiljö en bristande vara

Alla fritidslärare var däremot överens om respektives livsvärld och att de upplevde skolans utomhusmiljö som en bristande lärmiljö i vissa avseenden. Då den upplevdes som icke intresseväckande för lek och rörelse. Det kan ha att göra med det som Lundvall (2008) konstaterar, att skolmiljön är anpassad för dåtidens skolpedagogik. Som han nämner att skolans skolgård är anpassad för endast bollsporter. Därav montering av basketkorgar som däremot inte utgått från de som skall använda dem. Alltså har sporten i sig varit det som lades i fokus vid designen av skolmiljön, inte hur den skulle vara anpassad till eleverna. Det är även något som Carin upplevde, att basketkorgarna som finns utomhus var för högt upp för eleverna.

5.1.3. Tillgängliga material ”tack”!

Placering av material och fysiska ting påverkar miljön på fritidshemmet mer än vad man tror, det utgör var och hur eleverna aktiveras på olika fysiska nivåer, och med vad, menar Kragh-Müller, Ørsted Andersen och Veje Hvitved (2012). Det kan kopplas till de Carin erfarar specifikt, att placering av objekt ger stor betydelse, då hon upplever att sandlådans placering på skolgården ligger dumt till, då den göms bakom en annan byggnad. På så vis bjuder inte den lärmiljön in till användning. Likaså upplevde både Carin, Emma och Dennis att eleverna på fritidsavdelningarna enkelt har tillgång till material, så som bollar, mål, bandy-redskap, hopprep, och mycket mer. De anser att det ska vara lättåtkomligt, det beskriver också Lundvall (2008) och Björklid (2005) i avsnitt 2.2 att tillgängligheten spelar roll för om eleverna väljer att använda det eller inte.

5.1.4. Inomhusmiljöns förutsättningar spelar roll

Däremot för inomhusmiljön har de olika förutsättningar för de olika avdelningarna, då lokalerna ser olika ut, design-, material- och storleksmässigt. För Carin, Emma och Dennis ser deras livsvärld och förutsättningarna lokalmässigt nästintill identiska ut. Carin beskriver betydelsen av rum i rum, och hur olika material har betydelse i inomhusmiljön, då en tjockmatta bjuder in till gymnastiska övningar, en kvadratisk stor matta, med anslutning till större klossar bildar en hinderbana som placerar sig i det här området. Det gör så att eleverna har varierande lärmiljöer tillgängligt. Lundvall (2008) tar upp betydelsen av materialets placering och tillgänglighet för att få eleverna till att se förutsättningar/karaktärsdrag för ett visst ”rum”. Det gör det enklare för eleverna att organisera sig i rummen, när de följer olika karaktärsdrag, som visar på om miljön är inbjudande till rörelse eller inte. Däremot har Bertil och Anna erfarit att det inte finns lika mycket tillgänglighet för att skapa rum i rum, då lokalerna delas med skolan, och är då inrett med mycket bord och stolar. Däremot använder de sig av borden för att skapa pingisbord, men det är tyvärr det enda som pedagogerna upplever bjuder in till rörelse, annars får korridorerna nyttjas för rörelse i inomhusmiljön.

5.1.5. Variering av planerade aktiviteter på verksamheterna

Kragh-Müller, Ørsted Andersen och Veje Hvitved (2012) menar att pedagogerna måste kunna se och planera aktiviteter utefter elevernas utvecklingsmöjligheter till fysisk aktivitet. Det är

inte barnen som ska infinna sig i pedagogernas förväntningar, menar Kragh-Müller, Ørsted Andersen och Veje Hvitved (2012). Vi kan uppleva att det sker planerade aktiviteter på alla verksamheterna. Likheter ser vi genom att alla använder sig av idrottshallen där rörelsefrämjande aktiviteter planeras. Däremot ser det olika ut under den "fria" tiden. Bertil och Anna planerar inte någon fysisk aktivitet under den resterande tiden, eftersom de inte anser sig kunna utforma lokalerna till rörelsefrämjande. Samt att de upplever att eleverna själva tar egna initiativ till rörelse.

Dennis och Emmas verksamhet förhåller sig till elevernas behov som dagligen ser olika ut, samt att de krävs större pedagogisk omsorg av pedagogerna. De kan därav inte planera fysiska aktiviteter, utan det görs på elevernas egna initiativ. Däremot har de vid samband med OS haft olika aktiviteter som anpassats utifrån grenarna som skapar rörelseglädje. Det kan vi koppla till ett av de pedagogiska arbetssätten, utomhuspedagogik som Svedäng (2015) beskriver som ett gynnande tillfälle att använda sig av för att få en genuin undervisning. Det vill säga att uppleva kunskapen, istället för att läsa sig till den. Genom det kan det bli ett naturligt sammanhang, menar Svedäng (2015). På Carins verksamhet erbjuder de en planerad dag i veckan där eleverna får antingen välja mellan en rekreativ aktivitet eller en fysisk aktivitet. Där är även en dag i veckan en planerad utflykt eller någon form av utevistelse, utöver den planerade rörelsen i idrottshallen. Här sker en varierande planerad verksamhet för både rörelse och rekreation. Carin påstår att hon upplever att alla på fritidshemmet trivs utifrån det som erbjuds i verksamheten.

5.1.6. Får inte glömma rekreationen!

Alla lärare erfara att fysisk aktivitet är gynnande för utvecklingen hos eleverna. Likaså får eleverna träna andra förmågor vid utövande av fysisk aktivitet eller rörelse, så som turtagning, ledarskap och kommunikation, med mera, påpekar Carin. Carin, Emma och Dennis poängterar vikten av att återhämtning på så vis är lika viktigt. Att rekreation och fysisk aktivitet ska ligga i balans med varandra. Emma och Dennis arbetar mycket för de elever som befinner sig på fritidshemmet och som är överaktiva på grund av deras sjukdom. De är speciellt i behov av en lugnare miljö, för deras egna välbefinnande.

5.2. Pedagogens förhållnings- och arbetssätt på anpassning och inkludering

5.2.1. Relationen och pedagogen har betydelse för inkludering och anpassning

Vi kan se på alla avdelningarna att informanterna utgår från elevgruppen och utformar den så att den är anpassad till en god stämning. Som det Schürer (2006) menar, att personalen i verksamheten bör använda sig av elevernas åsikter och intressen kring skapandet av verksamheten, då det är eleverna som skall vistas i den. Det är något som Emma och Dennis tar upp specifikt under sin intervju, att de upplever sig fråga eleverna och att eleverna ska få vara delaktiga och känna att de styr över sin verksamhet samt att den anpassas efter deras intressen.

Aspelin och Persson (2011) påpekar att forskningen uppmärksammar relationen mellan lärare och elev, att det är den viktigaste aspekten inom pedagogiskt förhållningssätt. Om det inte finns en relation mellan lärare och elever blir det automatiskt svårare att planera och genomföra en aktivitet. Det kan också Schürer (2006) bekräfta. Med det sagt så kan vi se hur lättare det blev för Bertil och Anna att få vissa elever till rörelse genom att använda sig av elevernas personliga intressen som motivationskällor. Därav har relationen en stor betydelse för pedagogerna att designa deras verksamhet.

5.2.2. Utmaningen är de omotiverade eleverna

Alla informanterna upplevde att de finner vissa elever svårare att främja fysisk aktivitet för. Det är mest för de elever som inte är intresserade av fysisk aktivitet överhuvudtaget, som hellre sitter inne och pysslar, majoriteten av dessa elever är flickor. Däremot menar Carin och Bertil att de kan motivera sina elever genom att själva använder sig som förebild för fysisk aktivitet, samt använda sig av elevernas intresse.

5.2.3. Lärmiljön som en betydande roll för inkludering

Jakobsson och Nilsson (2011) skriver även att den fysiska miljön, undervisningen, utvecklingen och möjligheten att inkluderas och anpassas spelar roll för den enskilda eleven. Det kan vi se på alla informanternas verksamheter då alla har elever som de måste anpassa sin verksamhet

efter. Även fast Emma och Dennis har mer krävande elever än exempelvis Carin, krävs det mycket som pedagog att anpassa sin verksamhet efter de egna eleverna och deras intresse. Informanterna har inte heller lika förutsättningar då de inte har samma förhållningssätt, eller samma lokaler att vistas i.

Erlandsson (2015) menar att eleverna inte ska anpassas till miljön, utan tvärtemot. Med extra fokus mot elever med särskilt stöd, där verksamheten och personalen ska möta alla elever oavsett behov för att få ett lärande där delaktigheten får lika uppmärksamhet. Man kan se att Dennis, Emma och Carin arbetar mycket med att erbjuda massvis med varierande material och lärmiljöer, så att det kan gynna varje elevs behov. Att finnas med i en aktivitet som pedagog kan stödja de eleverna med större behov av att inkluderas i verksamheten. Exempelvis att skapa varierande lärmiljöer inomhus såsom att skapa rum i rummen, kan på så vis göra det enklare för elever med särskilda behov att organisera sig, när de vet vad som förväntas. Att skapa en tydlig struktur.

5.2.4. Upplevd personal- och kompetensbrist

Blomqvist och Rehn (2015) intygar i sin artikel angående barn med utvecklingsstörning, att de eleverna med någon form av utvecklingsstörning kräver mer insatser. Det är något som både Emma, Dennis samt Anna har erfarenhet av då de alla tre jobbar på verksamheter som har elever som kräver mer stöd, och som har större behov utöver den övriga elevgruppen. Det kan exempelvis vara när antingen Emma eller Dennis är tvungna att gå åt sidan med en elev på deras verksamhet för att det ska fungera för resterande grupp. Det upplevs för närvarande personalbrist hos Emma och Dennis, medan för Anna upplevs det att det saknas kompetens hos kollegorna.

Ericsson (2003) påpekar i sin avhandling om de pedagogiska implikationer som måste framhållas i verksamheten, såsom att personalen ska ha kompetens för undervisning av rörelse. Speciellt ska de ha kompetens om specialundervisning för de eleverna med exempelvis bristande motorisk utveckling, menar Ericsson (2003). Likaså ha observationsförmågan till att se elevernas utveckling påverkas av fysisk aktivitet. Eftersom att personalen tidigt ska kunna fånga upp elever med sådana brister, till att gynna deras utveckling så tidigt som möjligt. Då

krävs det stöd ovanifrån, rektorn har ett lika viktigt uppdrag att ge den kompetens som personalen behöver för verksamheten. (Ibid). Det är något som Carin och Anna upplever i sin verksamhet. Carin har kämpat med en elevs motoriska hämningar, utan att fått stödet upifrån. Hon såg hämningarna när eleven började på avdelningen och försöker anpassa till hans nivå när det gäller fysisk aktivitet. Carin erfarar även en saknad kompetens inom utomhuspedagogik i hennes verksamhet. Det gör också de andra informanterna, då det är en önskvärd tillgång till verksamheterna.

5.2.5. Läraren/Pedagogen som förebild påverkar

Rörelseglädje är något som har en stor betydelse för elevens så kallade hälsoförsäkring till att få en god livskvalité. Personalen bör själva få uppleva egna upplevelser av rörelseglädje så att de får förståelse över det, menar Ericsson (2003), och kan på så vis förmedla det på ett genuint sätt. Kragh-Müller, Ørsted Andersen och Veje Hvitved (2012) anser att man som pedagog ska planera aktiviteter utifrån elevernas nivåer. Även att det är viktigt att känna till sina egna ramar utifrån den kompetens man har som pedagog. Det kan kopplas till Dennis svar när det gäller egenintresse. Att man som pedagog har ett genuint intresse för rörelse. Det gör det lättare när det gäller att fånga upp eleverna om man själv har ett intresse och engagemang än att man inte alls vill medverka under elevernas aktiviteter. Det är även något som Bertil nämner då han är med eleverna i idrottshallarna och det visar på att han har ett eget intresse och kompetens till att undervisa i rörelse. Det kan få fler elever att vilja vara med under de timmarna.

Carin nämner även att det är viktigt att försöka få med alla elever på de olika aktiviteterna. Det kan exempelvis betyda att göra det mer accepterande för flickorna att spela innebandy eller att normalisera en mer lugnande aktivitet för pojkarna, såsom "spa". För killarna på avdelningen kan det vara jobbigt att vara med på en sådan aktivitet och då kanske det hade varit lättare om Carins manliga kollega varit med för att bjuda in om intresse finns. Att låta alla elever testa utifrån deras nivå och intresse är viktigt för Carin, eftersom upplevelsen av fysisk aktivitet spelar roll ifall de kommer fortsätta att vara aktiva eller inte. Som slutcitrat säger Carin en betydande del som fritidspedagog:

”Det är deras idéer som jag ska elda på, främja och göra möjliga. Så jag ska egentligen bara vara här som en drömförverkligare och försöka sporra dem som kanske är lite mer tillbakadragna och försöka hitta en nisch där de passar in”.

5.3. Läroplanen kontra den praktiska verkligheten

Det som är nämnaren för dessa pedagoger som arbetar är att alla har en skyldighet att planera och tolka de olika styrdokumenterna som finns inom skolverksamheten. För tillfället har det kommit ut ett kapitel i Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Skolverket 2017) som enbart handlar om fritidshemmet.

5.3.1. Tolkningsavvägningen

En av pedagogerna upplever sig grovplanera och en annan erfar sig planera på ett annorlunda sätt. En sak som är gemensamt för alla är att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla en allsidig rörelseförmåga genom att få delta i fysiska aktiviteter och vistelse i olika miljöer (Skolverket 2017). Det får eleverna på varje verksamhet och skola tillgång till att göra om de så vill. Det handlar om fritidspedagogens tolkning och hur materialet används konkret.

Det står även i de Allmänna råden för fritidshemmet (Skolverket 2014) att personalen ska utgå från uppdraget i skollagen och läroplanen, elevernas behov och intressen när de planerar aktiviteter. Det är något som framkommer i intervjuerna hos informanterna, att de arbetade dagligen med att främja elevernas utveckling på något sätt oavsett vilka behov eleverna har.

5.4. Den önskvärda idealbilden

Under den här rubriken kommer pedagogernas önskade upplevelser att beskrivas, i relation till vad forskning och relevant litteratur diskuterar inom området.

5.4.1. Bristande pedagogisk skolgård

Ett ämne som är väldigt återkommande som varje informant tar upp är den bristande lärandemiljön utomhus. Pedagogerna upplever sig vilja förändra utomhusmiljön så att den överensstämmer med pedagogikens utveckling såsom den ser ut idag, jämfört med hur den var tidigare. Björklid (2005) påstår att forskningen behöver utvecklas mer inom miljöpsykologi och att det finns brister i verksamheternas gammalmodiga karaktärer. Forskarna menar att dagens

lärandemiljöer inte lever upp till de krav som ställs av läroplanen. Det anser alla intervjuade fritidspedagoger återkommer då de anser att eleverna behöver mer utvecklande lärmiljöer. Alla avdelningar ansåg sig även sakna någon form av utomhuspedagogisk kompetens i deras verksamheter.

Rum i rum är även något som informanterna tar i intervjuerna. Björklid (2005) menar att skolverksamheten överlag behöver mer inspirerande och utvecklande miljöer i nutidens pedagogik. Rummen bör ha karaktär skapat från varierande verkstäder, så som exempelvis en pysselverkstad. Det kan vi även se en koppling till utifrån Carins tidigare kommentar i rubriken lärmiljöer. Hon beskriver inomhusmiljön som att de använder sig av rum i rum där eleverna kan aktivera sig på olika sätt.

5.5. Sammanfattning av analys

Barngrupperna, den fysiska miljön, som lokalerna, material, utomhusmiljön och närmiljön spelar stor roll för hur rörelsefrämjande verksamheten blir, upplever informanterna. Likaså finns de andra faktorer som påverkar, det bristande stödet uppifrån, så som rektorn inflytande i deras verksamhet. Men också pedagogernas egen inställning och kompetens till fysisk aktivitet väger över ifall rörelse främjas, och relationen. Utöver det så har elevernas egna inställning till rörelse med en inverkan, påstår informanterna. Alla dessa olika faktorer spelar på något sätt roll för hur främjandet av den fysiska aktiviteten förhåller sig på fritidshemmen, menar informanterna.

6. Diskussion

I den här delen framför vi metoddiskussion, där vi gör en diskussion om de olika val som gjorts, om det motsäger våra val och dylikt. Men även resultatdiskussion, där presenteras representativa områden som anses som betydelsefulla från analysen. Förslag till fortsatt forskning finns även med i det här avsnittet, där vi lägger fram förslag till vad som skulle kunna bidra till nya forskningsfrågor.

6.1. Metoddiskussion

De metodval man väljer för sin studie ger ett specifikt utfall och utseende. De val som gjorts har resulterat till samtligt resultat. Hade vi som undersökare valt ett annat par teoretiska glasögon skulle en skillnad belysas. Ett exempel vore om studien la sin grund på det naturvetenskapsteoretiska perspektivet, och då hade utseendet sett helt annorlunda ut, då det skulle fokusera mer på objektet, än subjektet, som görs i denna studie. Frågan och syftet skulle få en helt ny utformning för en positivistisk syn. Troligtvis hade en kvantitativ metod setts som ett perfekt redskap för att ta reda på svaret på forskningsfrågan.

Vi valde fenomenologin som vår vetenskapliga teoriansats, eftersom att vi ville åt fritidslärares uppfattningar kring ett fenomen. Däremot finns de många fallgropar. Brinkkjær och Høyen (2013) menar att det är väldigt enkelt att lyfta in sina egna tolkningar vid formandet av resultat och analys. Då det egentligen bara ska grunda sig i informanternas upplevelser, därav får man inte lägga sina egna värderingar i den delen av studien. Som forskare ska du fokusera dig på informanternas upplevelse av fenomenet, och inte fenomenet i sig, menar Brinkkjær och Høyen. Likaså påpekar Denscombe (2016) ytterligare en fallgrop, där den fenomenologiska ansatsen inte har enligt vissa forskare en vetenskaplig grund. Att fenomenologin inte bygger på ett positivistiskt perspektiv, alltså att studien på så vis inte är mätbar, och är då inte vetenskaplig.

Studien bygger på ett medvetet val av informanter då vi upplevde att det medvetna valet skulle ge oss användbara svar till studien. Samt kände vi att den korta tiden innebar problematik om vi skulle använda oss av ett slumpmässigt urval då informanterna kunde neka oss vid förfrågan för intervju. I och med att vi tidigt i processen valde medvetna informanter säkerhetsställde vi vårt urval. Däremot menar Denscombe (2016) att ett slumpmässigt urval är ett mer trovärdigt urval, då forskarens inflytande elimineras från studien. Men utifrån den tid som fanns ansåg vi att valet var relevant, men hade vi haft tiden till det, skulle vi önskat att göra ett slumpmässigt urval, just för att inte läsaren ska känna att studien är baserat på vårt tyckande.

Val av metod för insamling av data vilar på ljudinspelningar och en kvalitativ metod, det vill säga intervjuer. Vi valde att göra en gruppintervju, som vi kallar för tvåpartsintervju, i form av två informanter om så önskades. Anledningen var för att vi båda ville medverka i intervjun, för

att höra informanternas upplevelser. På så vis att inte göra informanten maktlös eller kränkt vid intervjun, valde vi att möjliggöra en tvåpartsintervju. Intervjufrågorna formades utefter vår teoretiska ansats. Hade vi valt att göra om intervjun hade vi valt mer djupgående frågor som specificerat sig på andra perspektiv som dök upp efter reflekterande stund som var efter genomförd intervju. Däremot hade det troligtvis påverkat resultatet, analysen, samt diskussionens utfall, och en annorlunda studie med annan utgångspunkt hade framträtt.

Ljudinspelning förekom under intervjun, för att förenkla för oss som forskare vid transkriberingen, och att inte behöva anteckna. På så vis minskas våra egna tolkningar av deras uppfattningar, samt att vi som forskare fick föra ett dialogsamtal med informanterna och kunna leva oss in i deras livsvärld. Problematik uppstår även i denna del, där informanternas talan förespråkar sanningen, inte vad de gör.

Denscombe (2016) menar att sanningen i görandet inte alltid kommer fram i talan, det skapar ett icke trovärdigt empiriskt material. Denscombe påpekar även att ljudinspelning kan ha inverkan på informanternas svar, något man alltid ska ha i åtanke. Men också ha i åtanke är den så kallade intervjuareffekten, där den som intervjuar har ytterligare en inverkan på informanten. (Denscombe 2016). Därav ansåg vi att vikten av att sedan tidigare vara igenkänd för informanterna gav en trygghet då en relation och förtroende redan skapats. Däremot skulle det kunna vara en fråga åt informanterna vid förfrågan om godkännande, ifall de anser att det är viktigt att den som intervjuar är igenkänd eller inte. Det kan såklart vara en personlighetsfråga.

Vi har valt att göra en kvalitativ analys i studien, då vi har en kvalitativ undersökning. Denscombe (2016) menar att en kvalitativ analys ger forskningen en förklaring till de sociala komplexa situationerna vår värld består av. Men Denscombe menar också att en kvalitativ analys inte blir tillräckligt specifik, utan den kan spreta. Det gör de svårare att kunna jämföra med andra studier, samt kunna hålla sig inom ramen för sin egen undersökning (Denscombe 2016). Det var något vi själva upplevde som svårt, att kunna strama åt i analysen. Då flera faktorer än de vi trott skulle uppstå dök upp. Här fick vi vara väldigt tydliga i att ha syftet i baktanke, för att få det material vi verkligen behövde, så att vi inte svävade ut för mycket. Därav skulle en kvantitativ undersökning vara enklare, däremot skulle de inte ge samma utfall som önskades. Vi är väldigt nöjda med vårt utfall av studien, däremot finns det alltid något man vill

ändra i efterhand eller utveckla. Men man måste dra en gräns för sig själv, med tanke på tidsperspektivet.

6.2. Resultatdiskussion

Syftet med undersökningen var att ta reda på hur fritidspedagogerna upplever sig arbeta med att anpassa och göra fysiska aktiviteter tillgängliga utefter barngruppens behov i fritidsverksamheten. Syftet var även att ta reda på vad fritidspedagogerna anser om den fysiska tillgängligheten i deras verksamhet just nu, och hur den önskas vara. Vi har i undersökningen tagit avstamp i vad läroplanen och resterande styrdokument säger i jämförelse med den praktiska verkligheten fritidspedagogen befinner sig i. Vi har tagit utgångspunkt i studiens intervjuer för att ta reda på vilka material, lärmiljöer, metoder och aktiviteter som fritidspedagogerna upplever sig erbjuda på fritidshemmet och varför det kontra inte erbjuds.

Som tidigare nämnt i arbetet finns det flera syften med fritidshemmet, att verksamheterna inte endast anses som barnpassning. Istället är det en komplettering av elevens utbildning utifrån den obligatoriska skolan och förskoleklassen. Syfte att även erbjuda en meningsfull fritid men också rekreation. Det är något som Falkner och Ludvigsson (2016) tar upp. De tar även upp att fritidspedagogen har en större roll än tidigare och kan kopplas in mer under skoltiden. Det håller vi med om, fritidshemmet och fritidspedagogerna kompletterar skolan och elevernas utbildning och utveckling på ett makalöst vis. Allt mer fokuserar fritidshemmet på elevernas livsvärld och upplevelser. Det förekommer även för fritidspedagogerna som är aktiva. Deras upplevelser om ett fenomen är lika viktigt. De förhåller sig till eleverna och deras intressen och upplevelser och om inte verksamheterna hade haft fritidspedagoger hade det inte sett ut som det gör idag. Det hade varit en helt annan verksamhet med helt andra mål och förutsättningar.

Enligt forskningen som Falkner och Ludvigsson (2016), Lundvall (2008) och Ericsson (2003) tar upp angående lärmiljön visar det sig att en varierande lärmiljö har stor betydelse för elevernas utveckling. En varierande inomhusmiljö där pedagogerna har anpassat lokalerna utefter elevernas intressen samt utifrån ”rum i rum”. Inomhusmiljöns betydelse är otroligt viktigt då eleverna spenderar mycket tid där under sina dagar. I analysen har det framkommit att miljön inte följer läroplanens krav, upplever informanterna. Dagens skolmiljö så som lokaler

och skolgård uppnår inte kraven utan ligger på den nivå som samhället befanns sig för ungefär 15 år sedan. Varför har det inte utvecklats tidigare, undrar vi? Vi anser att det hade kunnat ge helt andra förutsättningar och upplevelser för eleverna för 15 år sedan om det funnits en mer utvecklande lärandemiljö. Om ett annorlunda tänk hade funnits hade vi i dagens samhälle haft en ännu mer utvecklande syn inom samma område. Undrar vart vi hade varit i tankarna ifall det inträffat? Björklid (2005) är en av många som menar på att miljöns utformning har stor betydelse för elevernas utveckling och välbefinnande, och menar här att det behövs forskas mer kring miljöpsykologi och miljöestetik.

Informanterna nämner att en varierande utomhusmiljö som stärker elevernas kreativitet med hjälp av verksamheternas inkluderande material behövs. Placeringen på materialet är även viktigt, som tidigare nämnt av både Björklid (2005) och Lundvall (2008). Det ska vara lättillgängligt för eleverna att använda upplever även informanterna. Som tidigare nämnt är lärmiljön en betydande faktor till hur fritidspedagogerna kan anpassa sin verksamhet. Det är även kopplat till hur pedagogerna anpassar verksamheterna efter vilka elever de har, menar Ericsson (2003). På Skola 1 anpassar Anna och Bertil utefter sina elever medan på Skola 2 anpassar Carin, Emma och Dennis utefter sina elever och deras behov. Barngrupperna ser olika ut, vilket de alltid kommer att göra. Behov är något som upplevs olika och som kan sträckas i oändlighet. Alla elever har olika behov, och ska som Skollagen SFS 2010:800 nämner att vissa elever behöver extra stöttning jämfört med andra elever och alla ska bli accepterade och inkluderade oavsett, och ska erbjudas undervisning i fritidshemmet oavsett psykiska, fysiska eller av andra skäl behöver extra stöd på grund av speciella behov (Skollagen SFS 2010:800). Hur hade världen sett ut om alla hade varit lika och haft samma behov? Går det att ta hänsyn till alla elever när fler barn kräver olika behov samtidigt, är däremot frågan?

Personal- och kompetensbrist är något som vi och informanterna upplever i verksamheterna som ett problemområde. Vi frågade oss själva, är det en ekonomisk fråga som ligger i grund till problemet? Tyvärr kan vi inte svara på det, då vi inte gick djupare in på den frågan. Däremot är det rektorns ansvar att kompetensutveckla sin personal, samt anställa personal för att säkerställa kvalitén i verksamheten (Falkner och Ludvigsson 2012). Personalbristen upplevs för närvarande stort hos Emma och Dennis. Medan kompetensbristen upplevs i Annas verksamhet. Båda verksamheterna har försökt få hjälp uppifrån utan att lyckas. Det här

problemet kan vi tänka oss vara på grund av ekonomisk brist i kommunen, rektorns synsätt till problemet, samt kan det bero på avsaknad kompetens hos pedagogerna, men ännu vet vi inte säkert vad det kan bero på.

Personalbrist eller kompetensbrist kan leda till många olika faktorer, exempelvis saknaden av planerade aktiviteter på verksamheterna. Ser man det på ett större perspektiv kan det hämma elevernas utveckling. I det stora hela ser vi en brist någonstans i systemet som gör så att eleverna kan missa stora delar av utvecklingen. Är det något som inträffar på flera ställen i Sverige eller bara här? Vi kan endast jämföra de två olika skolorna som befinner sig på två olika orter. Det kan vara ett sammanträffande eller är det en större samhälls- och politiskt fråga? Alla pedagoger och verksamheter i Sverige har olika upplevelser och livsvärldar på ett fenomen. Det är något som vi upplever positivt, för att på ett så bra sätt som möjligt få en så individuell upplevelse som möjligt, både för pedagogerna, lärarna, rektorerna och eleverna. Det är även en problematik, att det ser olika ut på olika verksamheter. Då blir de svår att jämföra verksamheterna emellan. Men som aktiv fritidspedagog upplever vi att det är en tillgång att ta och ge inspiration av/till andra verksamheter.

Rektorn och högre anställda organisatörer för fritidsverksamheten har ett ansvar att tillgodose eleverna med det material de önskar och behöver, menar Falkner och Ludvigsson (2012), med flera. Både inomhus och utomhus. I Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Skolverket, 2017) står det att rektorn ansvarar för skolans arbetsmiljö och att eleverna får god kvalitet av lärverktyg, läromedel och lärarstöd. Det vill säga att kunna erbjuda en utvecklande miljö. Det är något som fritidspedagogerna inte kan påverka då huvudmännen beslutar de pedagogiska åtgärderna pedagogerna önskar. Det är något som informanterna anser är viktigt. Ifall man inte får stödet uppifrån när det gäller de möjligheter man vill förverkliga ska man som pedagog inte stänga och slå sig blodig för det man vill. Verksamheten måste fortsätta rulla på och utvecklas utifrån de förutsättningar som finns.

Samma sak gäller som ovan, att man måste få hjälp som pedagog ovanifrån, exempelvis av rektorn, när det gäller elever som exempelvis är hämmade fysiskt. En av pedagogerna upplever att den hämmande fysiska utvecklingen försämrar den mentala utvecklingen i slutändan. Då är det även resterande lärare och pedagogers lika ansvar att skapa de bästa förutsättningar för

eleven. Det handlar om vilken anpassning som pedagogen gör för elevens bästa. Skolverket (2017) beskriver att det är rektorn på en verksamhet som ansvarar för det. Att de anställda har en kompetens att kunna ge stöd åt både de anställda och eleverna, erbjuda kompetensutveckling. Likaså ska rektorn ge förutsättningar till god lär- och arbetsmiljö åt pedagogerna och eleverna (Skolverket, 2017).

Någonting som kom upp under analysen var möjligheten till närområdet. Har det betydelse för vart man bor och vilka möjligheter det finns? Vi märkte att på Skola 2 var det betydligt fler avdelningar som använde sig av närområdet för att hitta nya lärmiljöer. Kan närheten till lärmiljöerna ha betydelse? Att Skola 2 hade gångavstånd jämfört med Skola 1 som var tvungna att ta kollektivtrafiken till att få tillgång till nya lärmiljöer. Därav belyses en kostnadsfråga även här. Om man måste betala för att hitta nya miljöer kan motivationen försvinna. Vi anser att alla skolor ska få möjligheterna till så många olika lärandemiljöer som möjligt då det gynnar elevernas fortsatta utveckling, både inom- och utomhus. Varför kan inte det ges? Och vem leker med den bollen? Ericsson (2003) ansåg att elevernas utveckling påverkas av fysisk aktivitet. Vi håller med i det Ingegerd Ericsson anser i och med att lärandemiljöerna eleverna befinner sig i dagligen har stor betydelse för deras fortsatta utveckling. Det är även något som Lundvall (2008) tar upp, att rummets utformning och utbud har stor betydelse för människans vilja till lärande.

Utomhusmiljön är även något som alla informanter belyste som bristande i intervjuerna. Den fasta utemiljön är inget som pedagogerna upplever att de kan anpassa indirekt, utan stor ekonomisk påverkan. Däremot om de hade kunnat så är deras idealbild att utveckla miljön på skolgården till en mer utmanande miljö med nytt material. Material som hade mött eleverna på den nivån de är idag. Mer redskap som främjar den motoriska utvecklingen samt en mer spontan och rolig miljö med mycket färger som bjuder in till rörelse. Varför har då utomhusmiljön bortprioriterats? Lundvall (2008) bekräftar att utvecklingen kring utomhusmiljön har i många år stått still, och gör det ännu idag på flertal skolor i landet. Varför är det så? Och varför har det bortprioriterats? Den här frågan är även en kommun- och ekonomifråga. Som framtida pedagoger vill man utveckla så mycket som möjligt och vill att redskapen ska gynna det resultatet man strävar efter. Ett långdraget exempel kan vara att en chef för ett klädföretag köper

in maskiner som producerar matprodukter istället för att gynna textilbranschen. Men det går ju inte! Som chef köper man det material eller maskiner man behöver för att gynna företaget och det resultat man söker. Därav är det också viktigt att rektorn lyssnar på pedagogerna som dagligen arbetar med eleverna och som ser vad som behövs för att gynna elevernas utveckling.

Alla informanter upplevde att egenintresse är otroligt viktigt. Att som pedagog ha engagemanget och viljan att utveckla eleverna i något man själv har intresse för. I och med att huvudfokus i den här studien är fysisk rörelse har det automatiskt i studien blivit ett fokus. Det är givetvis något som är viktigt i alla områden inom fritidsverksamheten, att kunna undervisa i något som man själv har engagemang i. Den implikationen anser Ericsson (2003) och Isberg (2009) har stor betydelse till rörelseglädje, som i sin tur ger eleverna en så kallad hälsoförsäkring till att få en god livskvalité. Enligt Ericsson (2003) och Mikaelsson (2012) bör personalen själva få uppleva egna upplevelser av rörelseglädje så att de får förståelse över det, och kan förmedla den på ett trovärdigt sätt, samt förmedla goda rörelsevanor, för att skapa goda främjande hälsobeteenden. Det tar våra informanter Carin och Bertil upp utifrån deras livserfarenheter, att de kan motivera sina elever genom att de själva använder sig som förebild för exempelvis fysisk aktivitet.

Utifrån pedagogernas livsvärld visar resultatet att utomhuspedagogik är och kan vara en tillgång i verksamheterna. Någonting som vi hade kunnat tänka oss även hade gynnat och varit spännande är äventyrspedagogik. Det är ett arbetssätt som kan göra det fantasifullt för fysisk tillgänglighet och fånga upp de elever som inte motiveras med en fysisk boll. Det hade förhoppningsvis skapat mer spänning och kreativitet hos eleverna. Vi tror även att det hade öppnat upp nya förhållningssätt hos pedagogerna och skapat en mer utvecklande vardag att arbeta i. En sak vi upplevde som författare var att ingen av de intervjuade var utbildade inom arbetssätten utomhuspedagogik eller äventyrspedagogik. Det var kompetens som vi trodde pedagogerna skulle besitta då det är i tiden och mycket användbart arbetssätt att använda sig av i sin yrkesroll.

Avslutningsvis vill vi belysa att denna undersökning ur ett fenomenologiskt perspektiv är otroligt bred och skapar många olika insynsvinklar. Däremot ser vi att den likaså är viktig för att belysa hur vi som fritidslärare har en betydande roll i samhället, och kan se saker och ting

från olika perspektiv. Ett citat som vi verkligen anser slår huvudet på spiken är Carins citat om hennes upplevelse av sin yrkesroll om att vara en drömförverkligare i fritidshemsverksamheten:

”Det är deras idéer som jag ska elda på, främja och göra möjliga. Så jag ska egentligen bara vara här som en drömförverkligare och försöka sporra dem som kanske är lite mer tillbakadragna och försöka hitta en nisch där de passar in”.

6.3. Förslag till fortsatt forskning

För fortsatt forskning kan vi se att det här området är komplext och väcker nya frågor. Utifrån ett specialpedagogernas synsätt kan det skapas nya frågor som handlar om anpassning och förhållningssätt i verksamheten mot elever med exempelvis funktionshinder. Man kan även utgå från rektorns upplevelser av det här fenomenet för att få en djupare insyn i hur det fenomenet upplevs från ledningsperspektivet. Vi får inte glömma elevernas upplevelser på denna helhetssyn, då det egentligen är dem och deras åsikter som är viktigast. Eftersom det är eleverna som utgör och befinner sig i dagens process i politikens, pedagogikens och samhällets styrande. Man kan även titta på varför lärmiljön utomhus brister i sin pedagogik, i ett miljöpedagogiskt perspektiv.

Referenser

Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. 2., [utök. och aktualiserade] uppl. Stockholm: Liber

Ankerstjerne, Trine (red.) (2015). *Perspektiv på fritidshemspedagogik*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Aspelin, Jonas & Persson, Sven (2011). *Om relationell pedagogik*. 1. uppl. Malmö: Gleerup

Bengtsson, Jan (red.) (2010). *Med livsvärlden som grund [Elektronisk resurs]: bidrag till utvecklandet av en livsvärldsfenomenologisk ansats i pedagogisk forskning*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Björklid, Pia (2005). *Lärande och fysisk miljö: en kunskapsöversikt om samspelet mellan lärande och fysisk miljö i förskola och skola*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling

Bjørndal, Cato R. P. (2005). *Det värderande ögat: observation, utvärdering och utveckling i undervisning och handledning*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Blomqvist, Sven & Rehn, Börje (2015) Fysisk aktivitet och hälsa: för personer med utvecklingsstörning. (Artikel i tidskrift) Ingår i: *Fysioterapi*, ISSN 1653–5804, nr 1, s. 26–31. Hämtad: 2018-02-28 Tillgänglig på Internet: http://fysioterapi.se/wp-content/uploads/forskningpagar_fysioterapi_1_15.pdf

Brinkkjær, Ulf & Høyen, Marianne (2013). *Vetenskapsteori för lärarstudenter*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Christoffersen, Line & Johannessen, Asbjørn (2015). *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. (Bok) 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Denscombe, Martyn (2016). *Forskningshandboken för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Johanneshov: MTM

Ericsson, Ingegerd (2003). *Motorik, koncentrationsförmåga och skolprestationer: en interventionsstudie i skolår 1–3*. Diss. Lund: Univ., 2003. Hämtad: 2018-02-08. Tillgänglig på Internet: <http://dspace.mah.se/handle/2043/7975>

Erlandsson, Magnus (2015) Normer och strukturer i skolutvecklingen: strategier hos förvaltningschefer och skolledare i implementering av inkluderande lärmiljöer. Ingår i: Tetler Susan (red), *Idé till praxis: vägar till inkluderande lärmiljöer i tolv svenska kommuner*. Forskarnas rapport 2015:2. Ifous, Stockholm; 2015, s. 17–30

Hämtad: 2018- 03-03 Tillgänglig på internet:
<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hkr:diva-15306>

Falkner, Carin & Ludvigsson, Ann (2016). *Fritidshem och fritidspedagogik [Elektronisk resurs]: en forskningsöversikt*. Lund: Kommunförbundet Skåne

Hämtad: 2018-03-23. Tillgänglig på Internet: <http://kfsk.se/lanandeocharbetsliv/barn-och-utbildning/fou-skola/forskning-korthet/>

Falkner, Carin & Ludvigsson, Ann (2012). *God kvalitet i fritidshem [Elektronisk resurs] : Grund för elevers lärande, utveckling och hälsa /*. Malmö: Malmö stad. Hämtad: 2018-04-27. Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hj:diva-19288>

Isberg, Jenny (2009). *Viljan till fysisk aktivitet [Elektronisk resurs]: en intervention avsedd att stimulera ungdomar att bli fysiskt aktiva*. Diss. Örebro: Örebro universitet, 2009. Hämtad: 2018-02-10. Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:oru:diva-8234>

Jagtøien, Greta Langlo, Hansen, Kolbjørn & Annerstedt, Claes (2002). *Motorik, lek och lärande*. 1. uppl. Göteborg: Multicare

Jakobsson, Inga-Lill & Nilsson, Inger (2011). *Specialpedagogik och funktionshinder: att möta barn och unga med funktionsnedsättningar i en utvecklande lärmiljö*. Stockholm: Natur & kultur

Jensen, Mikael (2015). *Motivation och lärande*. Ingår i: Ann S Pihlgren, *Fritidshemmet och skolan: det gemensamma uppdraget*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur, 2015, s 89–97.

Kragh-Müller, Grethe, Ørsted Andersen, Frans & Veje Hvitved, Louise (2012). *Goda lärmiljöer för barn*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Lundvall, Suzanne (2008) En betraktelse över kroppens tempel. Ingår i: Anna-Lena Rostvall & Staffan Selander, *Design för lärande*. Stockholm: Norstedts, 2008, s 118–129.

Mikaelsson, Katarina (2012). *Fysisk aktivitet, inaktivitet och kapacitet hos gymnasieungdomar*. Diss. Luleå: Luleå tekniska univ., 2012. Hämtad: 2018-02-10.
Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:ltu:diva-17228>

Patel, Runa & Davidson, Bo (2011). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 4., [uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur

Schürer, Alan (2006). *Utveckling av skolmiljöer: aktiviteter och mening i småskaligt arbete*. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet, 2006. Hämtad: 2018-02-10. Tillgänglig på internet: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/16950/5/gupea_2077_16950_5.pdf

Skollagen (SFS 2010:800). Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Hämtad: 2017-12-28. Tillgänglig på Internet: http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2010801-om-inforande-av-skollagen_sfs-2010-801

Skolverket (2014) *Allmänna råd Fritidshem*. Stockholm: Skolverket

Hämtad: 2017-12-28 Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3301>

Skolverket (2017) *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011: reviderad 2017*. (2017). Stockholm: Skolverket

Hämtad: 2017-12-28 Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=381>

Sollerhed, Ann-Christin (2017). Fysisk aktivitet en universalmedicin [Elektronisk resurs] förutsatt att man tar den!. *Barnsliga sammanhang*. 5 35-49 Hämtad: 2018-01-05 Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hkr:diva-16838>

Svedäng, Maria (2015) "Utomhuspedagogik" Ingår i: Pihlgren, Ann S, *Fritidshemmet och skolan: det gemensamma uppdraget*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Hämtad: 2018-04-05. Tillgänglig på Internet: http://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf

Wilhsson, Marie (2017). *Ungdomars strävan mot att lyckas och nå framgång i livet: skolan som hälsofrämjande arena*. Diss. Halmstad: Halmstad university, 2017. Hämtad: 2018-01-05 Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hh:diva-34283>

Bilagor

Bilaga 1

Intervjufrågor:

Huvudfråga:

- Hur upplever ni arbeta med att påverka fritidsmiljön så att den blir anpassad och bjuder in till rörelse?

Följdfrågor:

- Berätta hur ni upplever barnens rörelseaktivitet/nivå på ert fritidshem?
- Vilka aktiviteter/lekar finns tillgängligt för eleverna?
- Vilka material erbjuds på fritidshemmet för främjande till fysisk aktivitet?
- Vilka miljöer användes till att främja fysisk aktivitet?
- Hur kan man anpassa rörelse inomhus/utomhus?
- Hur planeringar ni gällande koppling till läroplanen?

Huvudfråga:

- Hur ser ni på ert eget förhållningssätt som fritidspedagog kopplat till att göra fysisk aktivitet tillgängligt för varje elev?

Följdfrågor:

- Hur upplever ni det påverkar er verksamheten till främjande av fysisk aktivitet?
- Hur påverkas eleverna/elevgruppen enligt er av rörelse eller någon form av fysisk aktivitet? (vilka elever) Finns det en målgrupp?
- Vilka elever/eller elevgrupper påstår ni är svårare att anpassa rörelse för?

Huvudfrågor:

- Upplever ni någon problematik vid koppling av läroplanen till er verksamhet? Eller vice versa?
- Om ni fick välja, vad hade ni velat utveckla i verksamheten till främjandet av allas rätt till fysisk aktivitet?

Bilaga 2

Missivbrev:

Hej!

Vi är två studenter från högskolan Kristianstad som skulle vilja intervjua er till vår studie (examensarbete). Syftet med undersökningen är att ta reda på hur lärarna i fritidshemmet upplever sig arbeta med att anpassa och göra fysiska aktiviteter tillgängliga utefter barngruppens behov i fritidsverksamheten. Samt vad fritidspedagogerna anser om den fysiska tillgängligheten i deras verksamhet just nu, och hur de önskar att de skall vara. Med utgångspunkt i studien att få reda på vilka material, miljöer, metoder och aktiviteter som fritidspedagogerna upplever sig erbjuda på fritidshemmet och varför det kontra inte erbjuds.

Vill ni delta i vår undersökning svara gärna på det här mejlen så att vi kan gemensamt bestämma tid och plats.

Tanken för tidsomfång är att en timme av er tid kommer att gå åt till att svara på våra intervjufrågor. Vi önskar att få spela in samtalet mot samtycke, då vi kan minska antecknings tiden och fokusera på era svar, då samtalet blir mer som en dialog. Vi önskar också att två fritidspedagoger på er avdelning kan närvara, då det kan skapa en bredare diskussion kring ämnet. En pedagog går också bra. Ni får när som helst avbryta samtalet, om ni känner att frågorna blir för personliga.

För att förbereda er så bifogar vi intervjufrågorna i ett eget dokument, så ni i lugn och ro kan diskutera och läsa igenom frågorna innan intervjun äger rum.

Vi är otroligt tacksamma ifall ni vill delta i vår studie.

Med vänliga hälsningar, Erika Leo och Jasmine Korodi